

Tomate conservate cu otet sau acid acetic -t			927,5	998,6		92,9
Asorti de legume conservate cu otet sau acid acetic -t			153,8	72		213,6
Profile indoite la rece din produse plate, din oteluri nealiate, zincate -kg	12300	10100	141320	128890	121,8	109,6

Tabelul 34. Valoarea producției livrate genuri de activități industriale pe total, pe piața internă și piața externă pe tipuri de activități în Ianuarie - decembrie 2013

Denumire	Numarul de intreprinderi	Productie livrata in					
		luna de raport	perioada de la inceputul anului de raport	inclusiv pe			
				piața internă		piața externă	
				luna de raport	perioada de la inceputul anului de raport	luna de raport	perioada de la inceputul anului de raport
A	1	2	3	4	5	6	7
Total pe tipuri de activități economice	3	3640,3	45958,7	1396,8	24865,7	2243,5	21093

Analizînd producția industrială livrată pentru anul 2013 putem constata că circa 46 % din total a fost exportată pe piețele externe, ceea ce este un indicator foarte promițător.

Propuneri:

- Atragerea investițiilor prin proiecte
- Crearea business incubatorului Briceni
- Amenajarea pieții agricole regionale
- Organizarea diferitor seminare, întruniri, mese rotunde, traininguri pentru AE
- Deschiderea unui Centru regional de achiziționare a produselor agricole
- Crearea parcului industrial Briceni
- Crearea Centrelor de consultanță
- Crearea business incubatorului în s.Corjeuți
- Participarea AE în cadrul proiectului Rețea transfrontalieră pentru agricultura ecologică, „EcoAgriNet-2”
- Editarea unui catalog pentru investitori
- Promovarea formării de asociații pe produse
- Instruirea antreprenorilor în domeniul afacerilor
- Folosirea resurselor naturale locale în DEL
- Participarea la expozițiile tematice : seminare de instruire, proiecte de infrastructură economică
- Plasarea informațiilor pe site-ul CR
- Crearea unui consiliu economic pe lângă CR
- Elaborarea unui plan strategic în domeniul economic
- Stimularea agenților economici începători de APL
- Crearea unui film despre oportunitățile investiționale ale r.Briceni

4.6.3.Sectorul agrar

Sectorul agrar al raionului, la fel ca și sectorul industrial și al serviciilor , are o importanță semnificată la dezvoltarea economică . Aceasta se datorează, în principal, solurilor fertile de cernoziom, care au o bonitate medie de 74 puncte și condițiilor climaterice favorabile. Suprafața terenurilor agricole reprezintă cca 59% din suprafața totală a raionului (cca 47739 hectare).

Agricultura raionului este specializată atât în sectorul fitotehnic, prin cultivarea plantelor, cât și zootehnic, prin reproducerea și creșterea animalelor, contribuind la producția agricolă globală a Republicii Moldova. În structura producției agricole pe raion ponderea cea mai înaltă - de 80% - o realizează producția de origine vegetală, și 20% - cea de origine animalieră.

Sectorul agricol este specializat în cultivarea cerealelor și culturilor tehnice, printre care se numără: sfecla de zahăr, boboasele, floarea soarelui, porumbul, ș.a. Producția globală a acestor culturi în anul 2013 a constituit 47576 tone, și anume: sfeclă de zahăr 9509 tone (20 %), cereale și leguminoase pentru boabe 21479 tone(45%), 7461 tone floarea soarelui (16%), soia 8946 tone (19%). Cartofii , legumele și fructele totalizează 66 225 tone, și anume cartofi - 23939 tone(36 %) , legume- 10455 tone(16 %), fructe-31821 tone(48%).

Au prezentat rapoarte de activitate în agricultură 118 întreprinderi ce prelucrează o suprafață de terenuri agricole egală cu 23740 ha din care teren arabil 20034 ha. Pe teritoriul raionului Briceni în anul 2013 au fost sădite plantații noi de livadă în mărime de 297 ha, în raport cu anul 2012 suprafața sădită e de 2,1 ori mai mare.

Tabelul 35. Recoltarea producției agricole în raionul Briceni 2012-2013

Denumirea culturii	2012			2013			% fata de anul 2012	
	ha	ch	Roada medie la 1 ha	ha	ch	Roada medie la 1 ha	ha	ch
Culturi cerealiere și leguminoase	6451	188593	29,2	7395	214795	29,6	114,6	113,9
Grâu	4435	126884	28,6	5355	144942	27,1	120,7	114,2
Orz	818	20442	25,0	852	16510	19,4	104,2	80,8

Culturi tehnice	10244			10093			103,0	
Sveclă de zahăr	352	136944	399,3	402	95091	236,5	114,2	69,4
Floarea soarelui	3007	49344	16,4	3706	76418	20,6	123,2	154,9
Soia	6855	67715	10,0	5706	89460	15,7	83,2	132,1
Cartofi, legume si culturi bostanoase	2643	217972	82,4	2045,4	344043	168,2	77,4	157,8
Cartofi	1819	203387	113,1	1352,4	239388	177,0	74,3	117,7
Legume	817,5	113621	143,9	663,3	104553	157,6	81,1	92,9
Culturi pentru nutret	316			259			82,0	
Porumb pentru siloz	118	5900	50,0	90	22000	244,4	76,3	3,7 ori
Fructe – total	3321	256769	120,5	3607	318217	131,7	112,7	119,3
Mere	2863	249376	127,0	3235	309741	138,1	113,0	119,4
Prune	151	5790	58,4	163	6153	55,4	107,9	106,3

Pe parcursul anului 2013 s-a obținut producție de floarea soarelui mai mare cu 34,9% fata de anul 2012.

Cartofi în anul 2013 s-a cultivat o suprafata cu 25,7% mai mică față de anul 2012, însă s-a recoltat cartofi mai mult cu 17,7%. Producția de legume pe anul 2013 s-a micșorat cu 7,1%. Fructe în total s-au produs mai mult cu 19,3%.

Pentru asigurarea roadei anului curent au fost utilizate ingrasaminte chimice si naturale calculate la 100% substante nutritive in cantitate de 15122 chintale, din care azotoase – 8407, fosfatice – 3660, potasice – 3055.

Suprafața totală a aratului de zable constituie 11209 ha.

Suprafețele însămînțate cu culturi de toamnă pentru roada anului 2014 constituie 5101 ha, din care cu griu – 4567 ha, orz – 188 ha, rapiță – 339 ha.

Tabelul 36. Producția animalieră în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești din raionul Briceni pe perioada 2012-2013

Nr.	Denumirea	2012	2013	În % față de 2012
1.	Lapte de vacă – chintale	4463	2867	64,2
2.	Ouă – total - mii bucăți	16778	16342	97,4
	Din care ouă de găini	16395	15585	95,1
3.	Total creșterea în masă vie vite și păsări – chintale	4697	4235	90,2

Producția de lapte de vacă a scăzut cu 35,8% fiind de 2867 ch., față de aceeași perioadă a anului 2012. Creșterea vitelor și păsărilor în masă vie a scăzut cu 9,8%, fiind de 4235 ch. Producția de ouă sa micșorat cu 2,6 %, fiind de 16342 mii bucăți inclusiv, ouă de găină cu 4,9% sau 15585 mii bucăți .

Tabelul 37. Efectivul de animale in intreprinderile agricole și în gospodăriile populației constituie:

	Denumirea	2012			
		Intreprinderi agricole	Ponderea animalelor	populație	Ponderea animalelor
1.	Bovine	131	1,8	7173	98,2
	din care vaci	92	1,5	5915	98,5
2.	Porcine	2026	13,1	13469	86,9
3.	Ovine și caprine	-	-	11396	100
4.	Cabaline	19	1,6	1178	98,4
5.	Păsări - total	78450	21,5	286797	78,5
	Denumirea	2013			
		Intreprinderi agricole	Ponderea animalelor	populație	Ponderea animalelor
1.	Bovine	101	1,5	6436	98,5
	din care vaci	71	1,4	5148	98,6
2.	Porcine	2126	15,8	11370	84,2
3.	Ovine și caprine	-	-	11939	100
4.	Cabaline	18	1,6	1074	98,4
5	Păsări - total	94285	25,4	276703	74,6

Producția medie de lapte pe o vacă în anul 2013 constituie 4038 kg. Producția medie de ouă la o găină ouătoare constituie 293 bucăți față de 274 în anul în anul 2012. Totodată, raionul are avantaje competitive semnificative în creșterea fructelor și legumelor, datorită solurilor fertile și climei favorabile din regiune. Producția globală de fructe și legume în raion în anul 2013 a constituit 66,2 mii tone, sau 58 % din producția globală totală. Cca 86 la sută din plantațiile multianuale o reprezintă cele de măr, care preponderent este orientat spre export (Rusia, Belarusia, Ucraina). Principalul efectiv de animale din raion în anul 2013 a cuprins: bovine –

6537 capete , inclusiv vaci – 5219 capete ; porcine – 13496 capete ; ovine și caprine – 11939 capete , cabaline-1092 capete, păsări-370988. În anul 2013 efectivul de animale per ansamblu în raion a fost mai mic pe toate pozițiile susmenționate .Acest fapt se datorează prețurilor mici de achiziții la materia primă și prețurilor mari la furaje, precum și factorilor obiectivi și subiectivi din ramură.

Începînd cu anul 2012 în r.Briceni se organizează de către CR Briceni în parteneriat cu ADR Nord și Ministerul Agriculturii Festivalul Cartofului. Această manifestație are ca scop promovarea culturii cartofului.

Actualmente, raionul Briceni se află pe primul loc pe țară în domeniul cartofului. Aceasta dovedește faptul că 42% din totalul recoltei de cartof revine raionului Briceni. În anul curent această cultură a ocupat un teren de 4773 ha. Programul Festivalului include expoziții cu vânzare a cartofilor, produselor din cartof, preparatelor de uz fitosanitar, tehnicii agricole și articolelor meșteșugărești; atelier de lucru: „Starea actuală și perspectivele dezvoltării cartofului”; spectacol muzical și dans cu participarea formațiilor artistice din regiune și țară cu genericul „*Cartoful - a doua pâine*”; concursuri; concert cu participarea interpreților de muzică populară și ușoară, horă.

Propuneri:

- Construcția fabricii de prelucrare a nucilor în s.Pererîta
- Construcția fabricii de congelare și prelucrare a cartofului în s.Corjeuți
- Construcția unei secții de bricheți și peleți în s.Larga
- Finalizarea construcției unui complex de morărit din s.Criva(productivitatea2 tone/oră)
- Construcția și utilizarea tehnologică a secțiilor pentru uscarea și congelarea fructelor(Criva,Colicăuți,Grimincăuți, Larga)
- Construcția și utilizarea cu echipament tehnologic a caselor de sortare și ambalare a fructelor(Colicăuți, Grimincăuți)
- Construcția și reutilizarea cu echipament tehnologic și frigorific a depozitelor pentru păstrarea producției agricole(Criva,Tabani)
- Crearea unui grup de producători agricoli în creșterea cartofului
- Crearea unui grup de producători agricoli în domeniul pomicol
- Elaborarea strategiei raionale în domeniul agriculturii
- Construcția Frigididelor de păstrare a produselor agricole(Hlina,Larga ,Grimincăuți,Cotiujeni,Colicăuți.)
- Prelucrarea laptelui la nivel de raion
- Utilizarea deșeurilor în brichetare și peleți
- Plantarea salciei energetice (Criva,Drepcăuți, Lipcani,Șirăuți,Pererîta,Tețcani)
- Dezvoltarea apiculturii
- Plantarea livezilor de prune,prăsade, nuci
- Construcția uscătoarelor de fructe
- Instalarea cazanelor de biomasa în sere
- Instalarea colectoarelor de căldură la uscarea produselor
- Localizarea de afaceri în raion
- Creșterea ciupercilor (Corjeuți,Caracușenii Vechi,Larga)
- Creșterea iepurilor
- Prelucrarea legumelor și fructelor
- Crearea fermelor de bovine și porcine (Drepcăuți,Criva,Balasinesti,Trebisăuți)
- Construcția unui abator – frigidier
- Utilizarea tehnologiilor performante No till
- Cultivarea imașelor și trecerea la pășunatul controlat
- Trecerea la agricultura ecologică pînă la 1000 ha
- Trecerea la metode conservative de prelucrare a solului No-till și Mini-till în gospodăriile agricole pînă la 8 000 ha(20% din suprafața agricolă) și dotarea cu tehnică modernă respectivă
- Renovarea sistemelor de irigare,pîna la 4500 ha
- Construcția unui sistem de asigurare cu apă pentru irigare din r.Prut
- Construcția elevatorului pentru prelucrarea și păstrarea cerealelor în s.Larga
- Mărirea suprafeței de cultivare a sfeclei de zahăr pînă la 3000 ha
- Menținerea suprafețelor de cultivare a grîului în mărime de 5500 ha pentru asigurarea securității alimentare a raionului
- Crearea punctelor complexe de deservire zooveterinară a animalelor(Cotiujeni, Hlina,Trebisăuți)
- Plantarea livezilor intensive și superintensive de măr -810 ha
- Înființarea unei gospodării de creștere a reginelor(apicultură) s.Caracușenii Vechi
- Petrecerea Festivalului regional al Cartofului
- Inițierea Festivalului regional al Mărului
- Petrecerea târgurilor tematice a produselor agricole
- Promovarea structurilor asociative în antreprenariatul rural
- Proiect de stimulare a antreprenorilor în vederea dezvoltării activităților agricole în domeniul creșterii pomușoarelor și arbuștilor fructiferi,

- Campanii de informare în rândul fermierilor privind noile tehnici și tehnologii utilizate în agricultură
- Promovarea modelelor de succes și de bună practici privind activitățile agricole și afacerile care au beneficiat de finanțări interne și externe
- Campanii de informare în rândul fermierilor privind oportunitățile de finanțare a dezvoltării activităților agricole

4.6.4.Sectorul turismului

Raionul Briceni dispune de un potențial turistic, care cuprinde atracții naturale, arii protejate, edificii ecleziastice de importanță națională, mănăstiri, peșteri, parcuri și rezervații naturale etc. Industria hotelieră a raionului este compusă din hoteluri și unități de cazare cu o capacitate totală 91 locuri, care sunt amplasate în 32 de camere.

Tabelul 38. Capacitatea existentă a structurilor de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare în r.Briceni, 2010-2012

Nr.	Indicatori	2010	2011	2012
1.	Numarul de camere	32	32	32
2.	Numarul de locuri-pat	91	91	91

Principalele atracții naturale unice ale raionului includ:

- Toltrele Prutului.
- Monumentul natural Peștera Emil Racoviță, r. Briceni.
- Parcul Pavlovca
- Mănăstirea Briceni
- Casa muzeu G.Vieru .

Premise pentru dezvoltarea turismului sunt prezența "Conacului Rosetti–Roznovan" or. Lipcani - sec. XIX, "Conacul Krupenschi" s. Corjeuți - datează din a II-a jum. a sec. XX., mănăstirea de maici cu Hramul "Învierea Domnului" situată în apropierea or. Briceni, biserici din lemn ce datează din 1771- 1902, casa de baștină a scriitorului Gr. Vieru din satul Pererîta care urmează să fie transformată un muzeu comemorativ, monumente ale naturii geologice și paleontologice "Peștera Emil Racoviță" din apropierea s. Criva, și "Meandrul de la Pererîta" din partea de sud a s. Pererîta, monumentele de arhitectură peisajeră "Parcul" din s. Pavlovca cu suprafața 18,3 ha, "Alea de tei" dintre satele Pavlovca și Larga, rezervația "Zamca" din s. Pererîta care este o rezervație naturală, întinsă pe câțiva kilometri înconjurată de râul Prut .

Includerea obiectivelor turistice în circuitul economic prin dezvoltarea unei rețele naționale de zone turistice, localizarea în zonele turistice a activităților de deservire corespunzătoare a turiștilor, încurajarea antreprenoriatului în turismul rural, reprezintă unele aspecte ale oportunităților de dezvoltare a sectorului turismului în regiune.

Un obiectiv turistic atractiv este peștera Emil Racoviță, o adevărată bijuterie a naturii. În urma cercetărilor științifice s-a constatat că peștera are posibilități mari de dezvoltare în domeniul speleoterapiei și speleoturismului, inclusiv și al turismului internațional. Importanța peșterii este multiplă – monument al naturii, zonă de recreație de importanță europeană, stațiune balneologică (tratamentul multor maladii în interiorul acestei imense caverne cu un mediu curativ ideal.). Aici ar putea fi creat un complex cultural-turistic care ar funcționa anul înprejur.

Este important de sesizat că, aflându-se în componența rețelei ecologice Pan-Europene și fiind inclusă în circuitul turistic European, peștera poate servi un prim pas spre integrarea noastră în comunitatea europeană.

La moment este nevoie de a se aloca mijloace financiare pentru amenajarea și valorificarea peșterii. Intrarea actuală este avariata și nu poate fi utilizată pentru vizite.

Drept obiectiv turistic slujește însăși mediul rural din r-ul Briceni cu comunitățile agricole, și satele pitorești. Satele de pe teritoriul raionului sunt înzestrate cu case și biserici arătoase, drumuri largi asfaltate. Te copleșește simbioza tradiționalului cu cea a modernității. Lucrul acesta se face observat în arhitectură, meșteșugărit, cultură. Case vechi de la începutul sec. XX au devenit raritate, majoritatea fiind ridicate înaintea perioadei postbelicului. Noi sunt gardurile din inox (Coteala) care lucesc la soare ca oglinzile. Case noi cu acoperiș de țiglă. Rîul Lopatnic a cioplit piatra stîncilor, prefăcîndu-le în cetăți precum Țiglău și Peștera Ciuntului. În vie pitorescul satelor pădurea și izvoarele de la Coteala. Pădurea cu specii rare de arbori e de o frumusețe rară. Din cele 7 izvoare 3 sunt amenajate de meșterii populari Alexandru Iacoveț și Arcadie Botnicu cioplit în tablă și piatră căpătînd o arhitectură foarte originală.

Toate acestea creează premize reale pentru:

- dezvoltarea turismului rural prin crearea pensiunilor turistice în localitățile Criva, Drepcăuți (peștera Emil Racoviță), Corjeuți (Borta Ciuntului), Larga, Lipcani (parcuri publice, târgul meșterilor populari), Briceni (Mănăstirea „Învierea Maicii Domnului”
- oferirea unor posibilități pentru vizitatori de a se încadra în activitățile și preocupările rurale. Familiarizarea cu folclorul, distracțiile și tradițiile locale.

Obiectivele atractive sunt puse în evidență de manifestările culturale anuale precum Ziua orașului și hramul Bisericii Maicii Domnului, sărbătorile vinului și roadei, sărbătorile etnice, zilele festive și de odihnă întrerup monotonia zilelor de lucru Piața centrală se transformă într-o lume a expozițiilor roadele muncii și pentru evoluția colectivelor artistice.

Potențialul manifestărilor precum Festivalului cântecului popular moldovenesc, Festivalul teatrului popular, Târgul meșterilor populari, un mare interes prezintă tradițiile și obiceiurile din Zona de Nord, în special a Sărbătorilor de iarnă, Salonul raional de carte, Festivalul cântecului coral ar trebui să fie mai bine exploatat.

Propuneri

- elaborarea unei strategii de dezvoltare a turismului în r.Briceni
- crearea unui Centru de informare turistică
- încurajarea antreprenoriatului în turismul rural
- localizarea în zonele turistice a activităților de deservire corespunzătoare a turiștilor
- elaborare ghiduri și pliante turistice
- elaborarea și promovarea brandului turistic a raionului
- crearea unei rute turistice Criva-Pererîta-Fetești
- creare de parteneriate cu organizațiile reprezentante a rutelor turistice din Romania și Ucraina

- deschidere de pensiuni turistice
- organizarea festivalurilor regionale și locale cu caracter cultural
- elaborarea rutelor turistice și conectarea lor la cele naționale
- conectare la circuitele turistice din Ucraina și România
- dezvoltarea produselor naționale locale (bucate)
- dezvoltarea meșteșugurilor locale (măști, împletit în lozie, broderie, etc.)
- amenajarea unui loc de odihnă în lunca r. Prut

4.6.5. Sectorul serviciilor

Sectorul serviciilor este reprezentat, în temei, de companiile din comerțul cu amănuntul și servicii cu plată prestate populației din raion. Comerțul cu amănuntul în raion este efectuat, în principal, în baza unităților comerciale existente (magazine și gherete), numărul cărora este în creștere față de a.2012, însă în descreștere comparativ cu a.2011. Aceiași tendință se referă și la suprafața comercială.

Tabelul 39. Volumul de servicii cu plată prestate populației în r.Briceni

Nr.	Indicatori	2008	2009	2010
1.	Volumul de servicii cu plată prestate populației, mii lei	147 966,6	135 356,9	146 618,9
2.	Valoarea vinzarilor de marfuri cu amanuntul, mii lei	213 070,9	174 185,4	252 899

La data de 01.01.2013 în raion activau 100 magazine, de 2,6 ori mai puțin decât în a.2011. Numărul cel mai mare de unități comerciale sunt localizate în o.Briceni și Lipcani. Suprafața comercială în această perioadă a scăzut cu 175,5% de la 13444,0 m.p. la 7658,0 m.p..

Tabelul 40. Numărul unităților de comerț, suprafața comercială în r.Briceni, a.2011-2013

Nr.	Indicatori	2011	2012	2013
1.	Numărul unităților de comerț cu amănuntul	262	63	100
2.	Suprafața comercială, metri pătrați	13444,0	5184	7658,0
3.	Numărul de farmacii	19	11	13
4.	Suprafața comercială, metri pătrați	516,0	506,0	459,0

În anul 2010 cifra de afaceri a comerțului cu amănuntul a constituit 252,9 mln.lei fiind în creștere față de a 2008 cu 18,7%. Pe cînd volumul de servicii cu plată prestate populației în a. 2010 a avut o scădere mică de 0,9 % atingînd cifra de 146,6 mln. lei.

Specifice pentru raion sunt prestările de servicii în domeniile: servicii de reparații auto, reparații electrocasnice, frizerii, telecomunicații, servicii de transport, servicii de construcții, tîmplării, stații tehnologice de deservire a companiilor agricole.

4.6.6. Antreprenoriat

Întreprinderile micului business reprezintă un segment important al dezvoltării economice la nivelul întregii regiuni, participînd activ în procesul de relansare a economiei, inclusiv prin crearea de noi locuri de muncă.

În raion activează 19.527 agenți economici, inclusiv:

- întreprinderi individuale -1.069
- gospodării țărănești - 17.989
- societăți pe acțiuni -27
- societăți cu răspundere limitată - 184
- cooperative – 32
- întreprinderi de comerț -19
- întreprinderi de stat -20
- asociații de asigurare - 19
- asociații de gospodării țărănești -2
- organizații bugetare, obștești -166.

Numărul cel mai mare a IMM este înregistrat în o.Briceni și Lipcani.

4.6.7. Transporturi.

În ianuarie-decembrie 2013 pe teritoriul raionului au fost transportate 19,4 mii tone mărfuri, 65,5 % față de aceeași perioadă a anului precedent.

Parcursul mărfurilor în ianuarie-decembrie 2013 a constituit 34557,1 mii tone-km fiind în scădere, respectiv 94,7 % față de perioada respectivă a anului precedent.

Distanța de transport a unei tone marfă de la începutul anului de raportare constituie 1781,3 km, 91,2% față de perioada respectivă a anului precedent.

Tabelul 41. Transport de mărfuri.

Profil Teritorial	Efectiv				De la începutul anului in % fata de perioada respectiva a anului precedent	Luna de raport in % fata de luna respectiva a anului precedent
	de la începutul anului raportat	de la începutul anului precedent	in luna de raport	in luna respectiva a anului precedent		

Volumul mărfurilor transportate (mii tone)	19,4	29,6	2,3	3,9	65,5	59,0
Parcursul mărfurilor (mii tone-km)	34557,1	57828,2	4711,7	4973,4	59,7	94,7
Distanța de transport a unei tone de marfă (km)	1781,3	1953,6	2048,6	1275,2	91,2	160,6

Tabelul 42. Transport de pasageri.

Profil Teritorial	Efectiv				De la începutul anului în % față de perioada respectivă a anului precedent	Luna de raport în % față de luna respectivă a anului precedent
	de la începutul anului raportat	de la începutul anului precedent	în luna de raport	în luna respectivă a anului precedent		
Numărul pasagerilor transportați (mii pasageri)	316,5	374,3	30,4	38,0	84,6	80,0
Parcursul pasagerilor (mii pasageri-km)	83159,4	70983,0	6500,7	5944,7	117,2	109,4
Distanța de transport a unui pasager (km)	262,7	189,6	213,8	156,4	1,4	1,4

Numărul pasagerilor transportați și parcursul pasagerilor cu transportul de folosință generală după proprietate în ianuarie–decembrie 2013 se prezintă astfel: Întreprinderile specializate de transport auto au transportat 316,5 mii pasageri, e o scădere față de perioada respectivă a anului precedent și constituie 84,6 %. Parcursul pasagerilor cu autobuze și microbuze, în ianuarie -decembrie 2013 a constituit 83159,4 mii pasageri-km fiind în creștere cu 109,4 % față de perioada similară a anului precedent. Distanța de transport a unui pasager de la începutul anului raportat constituie 262,7 km, 1,4 % față de perioada respectivă a anului precedent.

4.6.8. Activitatea de construcții în antrepriză.

Pe parcursul anului 2013 în complexul de construcție al raionului Briceni au activat 4 întreprinderi de antrepriză, din care cu formă de proprietate publică – 1, privată – 3. Valoarea lucrărilor de construcții montaj executate de aceste organizații a constituit 25839,9 mii lei, sau 124,1% față de perioada respectivă a anului precedent.

Tabelul 43. Valoarea lucrărilor executate pe elemente de structura și forme de proprietate în a.2013 mii lei, în prețuri curente:

	Total	Din care pe forme de proprietate:	
		publică	Privată
Total	25839,9	1410,8	24429,1
Din care:			
Construcții noi	2137,9	439,3	1698,6
Reparații capitale	6307,2	340,4	5966,8
Întrețineri și reparații curente	17054,2	604,0	16450,2
Alte lucrări în antrepriză	340,6	27,1	313,5

Tabelul 44. Valoarea lucrărilor în antrepriză pe tipuri de obiecte:

	Valoarea lucrărilor de construcție executate	
	TOTAL	În % față de perioada respectivă a anului precedent
Total	25839,9	124,1
Valoarea lucrărilor de construcții noi,	2137,9	618,8
Valoarea lucrărilor de reparații capitale	6307,2	69,4
Valoarea lucrărilor de întrețineri și reparații curente	17054,2	156,2
Alte lucrări	340,6	73,0

4.6.9. Investiții și procesul investițional

Conform datelor BNS, în timp ce întreprinderile cu proprietate publică înregistrează anumite progrese din punct de vedere al activității investiționale, sectorul privat (autohton, mixt și străin) are nevoie de o stimulare suplimentară.

Analizînd datele statistice din tabelul următor, vizînd investițiile în capital fix, utilizate în economia națională raională, poate fi sugerată tendința de micșorare a activității investiționale în active materiale pe termen lung, începînd cu anul 2011, care a descrescut în 2012 cu 29,7% și cu 19,9 % în a.2013.

Tabelul 45. Investiții în active materiale pe termen lung pe elemente de structura tehnologica, mln.lei, r.Briceni 2010-2012

Nr.		2010	%	2011	%	2012	%
1.	Investiții în active materiale pe termen lung - total	78,9	100	136,7	100	105,4	100
2.	Lucrări de construcții-montaj	28,4	36,0	42,1	30,8	27,0	25,6
3.	Utilaje, masini	30,5	38,7	73,0	53,4	50,7	48,1
4.	Mijloace de transport	9,2	11,6	5,6	4,1	5,5	5,2

5.	Alte cheltuieli și lucrări	10,8	13,7	16,0	11,7	22,3	21,1
6.	Inclusiv investiții în active materiale în construcția locuințelor	1,4	1,8	1,3	0,9	1,0	0,9

Ca tendințe în structura investițiilor putem constata o creștere a investițiilor în utilaje și mașini, cu 57,7% și o descreștere constantă a investițiilor în mijloace de transport, cu 76,9%.

Tabelul 46. Investiții în active materiale pe termen lung pe forme de proprietate în perioada 2013:

	Total mii lei	În % față de 2013
Investiții realizate – Total	74043,2	79,1
Din care:		
- proprietate de stat	50898,7	329,0
- proprietate municipală	18139,3	111,7
- proprietate colectivă	1168,4	72,7
- mijloace proprii ale populației	2312,8	122,1
- proprietate mixtă	1524,0	31,8
Lucrările de construcții montaj - Total	23648,2	88,8
- proprietate de stat	557,3	302,9
- proprietate municipală	16432,9	113,8
- proprietate colectivă	4441,2	43,6
- mijloace proprii ale populației	2216,8	121,6

Din totalul de investiții realizate în a.2013 , cea mai mare contribuție a avut proprietatea de stat 50898,7 mii lei (68,7%) și proprietatea municipală-16432,9 mii lei sau (24,5%), fiind urmate de mijloacele populației-2312 mii lei (3,1%),proprietatea mixtă 1524,0mii lei (2,1%) și proprietatea colectivă 1168,4 mii lei (1,6%) . Observăm că investițiile publice sunt motorul creșterii economice , pe cînd investițiile private au o cotă foarte mică și un potențial care poate fi stimulat.

Tabelul 47. Investiții pe surse de finanțare,2013:

Investiții	Mii lei
Total	74043,2
Mijloace proprii	41310,7
Bugetul de stat	4917,8
Bugetul unităților administrativ-teritoriale	9676,6
Creditelor și împrumuturilor interne	13724,3
Surse din străinătate	2372,9
Altora surse	2040,9

Tabelul 48. Investiții pe tipuri ale mijloacelor fixe,2013

Investiții	Mii lei
Total	74043,2
Clădiri de locuit	1959,0
Clădiri (exclusiv de locuit) și edificii	6324,4
Utilaje și mașini	32870,9
Mijloace de transport	8140,1
Procurarea terenurilor	6093,7
Reparații capitale	15579,6
Altele	3075,5

După tipurile de investiții ale mijloacelor fixe în a.2013 la nivel de raion observăm , că cea mai mare cotă alcătuiesc investițiile în utilaje(44,4%) și mașini și în reparațiile capitale(21,0%).

4.7. Situația socială

4.7.1. Nivelul de trai

Nivelul de trai în Moldova este relativ jos, în special, în zonele din afara capitalei. Astfel, în anul 2012 au fost constatate diferențe semnificative în ceea ce privește incidența sărăciei pe regiuni. După zonele statistice, datele arată, că cea mai săracă zonă din Moldova în 2010 a fost zona de Centru (30%), după care urmează zona de Sud (28%), apoi Nordul țării (24%)

Cîștigul salarial mediu lunar în r.Briceni în sectorul bugetar și real în perioada a. 2013 constituie 2766,6 lei, iar cîștigul salarial mediu lunar în sectorul bugetar în aceeași perioadă constituie 2878,4 lei.

Salariul mediu lunar în sectorul bugetar și real comparativ cu aceeași perioadă a anului 2012 a crescut cu 6 %, respectiv în sectorul bugetar cu 10,3%.

Tabelul 49. Salarizarea în r.Briceni, 2010-2012

Nr.	Indicatori	2010	2011	2012
1.	Castigul salarial mediu lunar brut	2037	1989,4	2484,7
2.	Inclusiv femei	2231	2018,1	2379,9
3.	Castigul salarial mediu lunar proprietate publica	2231	2553,7	2824,4
4.	Numarul salariatilor la 31 decembrie , toate formele de proprietate	6917	9419	8761
5.	Inclusiv femei		5268	5015
6.	Numarul salariatilor la 31 decembrie, proprietatea publică		5120	4999

4.7.2. Protecția socială

În raionul Briceni este o tendință de descreștere a numărului de pensionari. În anii 2011-2012 numărul pensionarilor a scăzut de la 18753 persoane până la 18675 persoane, sau cu 0,4 %. În structura numărului pensionarilor predomină pensionarii pentru limita de vârstă – 77,3 % în a.2013. Mărimea medie a pensiilor pentru limita de vârstă a crescut de la 876,0 lei în a. 2012 până la 929,0 lei – în a. 2013 sau cu 6,0 %.

Tabelul 50. Informație privind beneficiarii de pensii în raza r.Briceni,2013

Anul	Pensii limită vârstă		Pensii de dizabilitate		Pensii de urmaș		Pensii participanților Cernobîl		Total pensionari	
	Nr.	Suma medie (Lei)	Nr.	Suma medie (Lei)	Nr.	Suma medie (Lei)	Nr.	Suma medie (Lei)	Nr.	Suma medie (Lei)
2012	14532	895	3605	780	402	468	33	1915	18753	876
2013	14442	949	3623	825	388	488	34	1947	18675	929

Numărul pensionarilor de invaliditate a crescut de la 3605 persoane în a.2012 până la 3623 persoane în a.2013, adică cu 0,5 %. Pe fondul creșterii numărului de pensionari de invaliditate, numărul beneficiarilor de pensii de urmaș s-a redus de la 402 persoane în a. 2012 până la 388 persoane în a. 2013, sau cu 3,6 %.

În raion sistemul indemnizațiilor ajutorului social include diverse plăți, îndreptate spre protecția anumitor persoane și familii, aflate într-o situație financiară precară. Printre aceste plăți un loc important ocupă indemnizațiile lunare pentru îngrijirea copiilor, indemnizații de maternitate, compensații nominative, ajutor social. Numărul persoanelor asigurate care primesc indemnizație pentru îngrijirea copiilor până la vârstă de 3 ani a scăzut de la 1246 persoane în a.2012 până la 1214 persoane în a. 2013 (sau cu 2,6 %).

Tabelul 51. Informație privind pensionarii de dizabilitate în raza r.Briceni,2013

Anul	Boli obișnuite	Accident de muncă	Boli profesionale	Cernobîl	Militari	Dizabilități	Din copilărie	Pînă la 18 ani
2012	3512	92	1	33	24	88	590	298
2013	3532	90	1	32	23	85	606	283

În anii 2012-2013 a scăzut numărul beneficiarilor de compensații nominative. Acest fapt este determinat de faptul, că compensațiile nominative au început să fie înlocuite de ajutorul social, dreptul la primirea căruia se stabilește nu prin apartenența la o anumită categorie de populație, dar prin verificarea venitului solicitanților. Astfel, ajutorul social se acordă exclusiv familiilor cu venituri mici, ceea ce contribuie la reducerea nivelului lor de sărăcie.

În perioada anilor 2012-2013 se observă creșterea numărului de beneficiari de ajutor social de la 1184 persoane în a. 2012 până la 1199 persoane în a.2013 .

Tabelul 52. Informație privind situația persoanelor social-vulnerabile din r.Briceni, situația 01.04.2014

Nr.	Localitatea	Persoane cu grad de dizabilitate sever	Persoane cu grad de dizabilitate accentuat	Persoane cu grad de dizabilitate mediu	Copii cu dizabilități	Persoane aflate în serviciul îngrijire la domiciliu	Copii orfani	Persoane aflate în serviciul asistența personală
1.	o.Briceni	91	489	52	36	45	4	8
2.	o.Lipcani	21	148	34	17	28	2	-
3.	Criva					12		
4.	Drepcăuți	21	97	15	9	25	1	-
5.	Șireuți	20	12	5	6	12	1	2
6.	Pererîta	9	39	12	2	16	-	-
7.	Tețcani	27	86	15	8	27	2	
8.	Corjeuți	95	305	20	40	12	4	-
9.	Caracușenii Vechi	22	180	7		24	-	
10.	Tabani	27	187	12	25	14	-	-
11.	Balasinești	20	120	27	7	18	5	-
12.	Beleaviniți	23	95	15	4	24	3	1
13.	Berlinți	12	68	7	6	38	6	-
14.	Coteala	29	125	5	3	12	2	2
15.	Medveja	8	42	12	2	12	1	-
16.	Larga	31	190	18	7	23	-	
17.	Cotujeni	29	302	18	14	28	-	3
18.	Grimăncăuți	35	170	50	17	10	-	6
19.	Trebisăuți	13	113	14	9	12	2	-
20.	Colicăuți	15	157	5	14	28	-	2
21.	Mărcăuți	12	38	4	3	23	1	
22.	Halahora de Sus	12	46	1	1	22	-	
23.	Bulboaca	8	44	4	3	13	-	1
24.	Bălcăuți	3	24	3	2	11	-	
25.	Mihăileni	9	28	2	2	23	2	
26.	Bogdănești	6	37	8	8	29	0	
27.	Slobozia Șireuți	10	42	3	4	12	-	
28.	Hlina	2	51	9	2	12	4	
29.	Total pe raion	610	3235	355	251	555	36	25

Propuneri:

Crearea Centrelor comunitare pentru persoane defavorizate

Elaborare de politici publice locale în domeniul social

Obținere unei specialități și recalificarea șomerilor, inclusiv prin serviciile Oficiului Forței de muncă

Crearea locurilor de muncă pentru grupurile vulnerabile prin programe de dezvoltare a infrastructurii

Crearea Centrului de zi pentru bătrâni

Crearea unui centru pentru copii aflați în dificultate

Elaborarea strategiei raionale în domeniul social

Introducerea componentei sociale la elaborarea și implementarea proiectelor

Introducerea componentei gender la elaborarea și implementarea proiectelor

Organizarea campaniilor de informare și conștientizare pentru publicul larg, în particular în zonele rurale, privind dreptul femeilor și bărbaților la tratament egal pe piața muncii și în viața economică

Crearea unei baze de date raionale în domeniul social

Introducerea analizei procesului bugetar prin prisma dimensiunii de gen

Elaborarea unui ghid în domeniul social

Transfer de bune practici între echipele multidisciplinare în domeniul prevenirii violenței domestice

Finalizarea blocului de locuit cu 5 nivele 40 apartamente pentru familii social vulnerabile

Crearea și majorarea locurilor cantinelor sociale în s.Grimincăuți, Tabani, Cotiujeni, Tețcani, Trebisăuți, Colicăuți, Șireuți, Balasinești, Criva, Beleavineț, Caracușenii Noi.
Deschiderea serviciului pentru copii Casei de tip familial în s.Larga și Balasinești
Crearea serviciului pentru bătrâni în s.Grimești și com.Bogdănești.
Lărgirea serviciului de îngrijire socială la domiciliu a bătrânilor singuratici în toate localitățile raionului
Deschiderea unei spălătorii sociale și a Centrului de Creație pentru bătrâni(pictură) în cadrul Azilului de bătrâni Lipcani
Deschiderea Cantinei de ajutor social și Centrului social temporar de plasament pentru bătrâni(10 paturi) în c.Bogdănești
Deschiderea unei brutării sociale în s.Tețcani

4.8.Sănătate publică

Obiectele de ocrotire a sănătății ocupă o poziție prioritară în infrastructura socială. Conform datelor prezentate de instituțiile ocrotirii sănătății locale în or. Briceni funcționează IMSP-SR Spitalul Raional Briceni – 180 paturi, și în or. Lipcani "Filiala Lipcani" cu 30 paturi, ceea ce constituie 9,8 paturi la 1000 locuitori ținând cont de populația din localitățile rurale ale raionului. Pentru obiectivele din sfera ocrotirii sănătății a fost calculată capacitatea fondului de paturi pentru perspectivă, ținând cont de deservirea populației urbane precum și populația rurală din zona de deservire. Normativul acceptat constituie 12 paturi la 1000 locuitori în mediul urban și 1 pat / 1000 locuitori din mediul rural.

În raion activează următoarele instituții medicale:

Spitalul Raional Briceni

Centru de sănătate Briceni

Centru de sănătate Lipcani

Centru de sănătate Corjeuți

Centru de sănătate Grimincăuți

Centru de sănătate Larga

Tabelul 53. Indicatorii principali din sănătate în r.Briceni, 2010-2012

Nr.	Indicatori	2010	2011	2012
1.	Personalul medical mediu	431	422	419
2.	La 10000 locuitori	57,3	56,5	56,4
3.	La 10000 locuitori la nivel național	77,3	77,1	77,0
4.	Numarul paturilor in spitale	210,0	210,0	210,0
5.	La 10000 locuitori	27,9	28,1	28,2
6.	La 10000 locuitori la nivel național	61,8	61,9	62,3

Capacitatea spitalului raional corespunde normelor în vigoare atât pentru perioada existentă cât și pentru perspectivă, ținând cont asigurarea asistenței medicale în spitalul regional din or. Bălți și spitalul republican din or. Chișinău.

Gradul de asigurare a populației cu medici constituie 20,2 la 10,0 mii locuitori din raion .

Pentru perspectivă este necesară reconstrucția și modernizarea spitalului raional în corespundere cu exigențele în vigoare.

Instituțiile medicale de tip ambulator, reieșind din normativul 24 vizite/schimb la 1000 locuitori, pentru perioada de proiect, în localitățile rurale este necesară sporirea capacității obiectivelor până la 770 vizite/schimb, inclusiv pentru I etapă (anul 2020) - cu 350 vizite/schimb. Concomitent, obiectivele existente în localitățile rurale necesită reconstrucție, modernizare, dotare edilitară în conformitate cu exigențele în vigoare.

Asistența medicală este asigurată de Stația Zonală de Asistență Medicală de Urgență Nord cu substația dislocată în orașul Briceni și Punctele de Asistență Medicală de Urgență care se află în orașul Lipcani și comuna Larga.

Tabelul 54.Solicitări de asistenta medicala de urgenta la 1000 locuitori, 2010-2012

	2010	2011	2012
r.Briceni	255,1	231,6	217,8
Total RM	282,7	279,5	271,1

Prevalența generală a populației raionului calculată la 100 mii locuitori are o slabă tendință de descreștere constituind în a. 2012 54704,6 cazuri, față de 58730,7 cazuri – în a. 2010, ceea ce alcătuiește 7,4%. Desreșterea morbidității în raion a avut loc pe fonul scăderii ei la nivel mediu pe raioanele țării.

Ca și în mediu pe raioanele țării, în structura prevalenței generale a populației predomină bolile aparatului circulator (15829,3 cazuri la 100 mii locuitori), bolile aparatului respirator (9205,8 cazuri), maladiile psihice (2221,3 cazuri), tumorile maligne (1299,2 cazuri).

Tabelul 55. Prevalența morbidității populației pe clase de boli la 100 000 locuitori, r. Briceni, 2010-2012

	2010	2011	2012
Morbiditatea generală	58 730,7	60 177,2	54 704,6
Tumori maligne	1 235,7	1 256,7	1 299,2
Tuberculoza activă	51,7	58,7	61,7
Bolile aparatului respirator	13 886,7	14 413,6	9 205,8
Diabet zaharat	1 447,6	1 550,2	1 652,2
Maladii psihice	2 114,4	2 258,6	2 221,3
Bolile aparatului circulator	14 691,9	15 894,4	15 829,3
Hepatite cronice si ciroze hepatice	972,1	1 067,3	1 126,1
Alcoolism si psihoze alcoolice	1 217,2	1 195,4	1 182,4

Totodată provoacă neliniște situația cu prevalența unor boli infecțioase „social determinate”. Morbiditatea populației de tuberculoză în a. 2012 (61,7 persoane la 100 mii locuitori) a avut un trend crescător în comparație cu a. 2010 (51,7 persoane) sau cu 19,3 %. În comparație cu nivelul național (118,4 persoane la 100 mii locuitori) acest indicator este net inferior și alcătuiește 52,3 %.

În anii 2010-2012 prevalența prin alcoolism calculată la 100 mii locuitori a scăzut de la 1217,2 persoane până la 1182,4 persoane sau cu 3,0%.

Tabelul 56. Intervenții chirurgicale la 100 000 locuitori, r. Briceni, 2010-2012

	2010	2011	2012
r. Briceni	1 752,2	1 947,8	1 601,8
Total RM	4 573,1	4 633,9	4 697,5

În ceea ce privește intervențiile chirurgicale la 100 000 locuitori în r. Briceni, numărul lor a avut o tendință oscilantă descrescătoare de la 1752,2 la 1601,8, ceea ce alcătuiește 9,4%. În comparație cu nivelul național acest indicator este de 2,9 ori mai mic.

Tabelul 57. Copii in virstă de pînă la 18 ani recunoscuți cu dizabilitate primară la 1000 copii de vîrstă respectivă, r.Briceni

	2010	2011	2012
r.Briceni	23,9	26,6	28,7
Total RM	20,3	20,2	20,4

Alt indicator ce trezește neliniște este nr. de copii in virstă de pînă la 18 ani recunoscuți cu dizabilitate primară la 1000 copii de vîrstă respectivă. Acest indicator a avut o tendință de creștere constantă pe parcursul anilor 2010-2012 de la 23,9 pînă la 28,7 , ceea ce alcătuiește 24,8 %. În acelaș timp acest indicator este mai mare în comparație cu media pe țară (20,4) sau cu 40,7%.

În ultimii ani, în raionul Briceni s-a conturat o anumită tendință de îmbunătățire a anumitor indicatori principali a stării de sănătate a populației. Despre aceasta se atestă majorarea speranței de viață a populației și reducerea mortalității ei. În a. 2012 mortalitatea a constituit 14,65 persoane, calculată la 1000 locuitori ai raionului, ceea ce este mai mică, decât în a. 2011 (15,78 persoane). Însă rata mortalității în raion este mai mare decît cea la nivel național în a.2012 (11,11) cu 42% .

Ratele mortalității pe principalele clase ale cauzelor de deces din numărul decedaților la 1000 locuitori:

Total-14,65, inclusiv

Boli ale aparatului circulator- 9,38

Tumori-1,86

Boli ale aparatului digestiv- 0,83

Accidente, intoxicații și traume- 0,85

Boli ale aparatului respirator- 0,94.

S-a redus mortalitatea infantilă în raion. Dacă în a. 2010 din 1000 copii născuți-vii au murit 13,9 copii cu vârsta pînă la 1 an, deja în a. 2012 – 6,9 copii sau de 2,1 ori mai puțin.

Rata totală de fertilitate (numărul mediu de copii născuți de o femeie pe parcursul vieții sale fertile) în r.Briceni în a.2012 a fost de 1,39 mai mare decît cea la nivel național 1,26 sau cu 10,3%. Însă din păcate rata de fertilitate la nivel de raion în ultimii ani a scăzut constant de la 1,47 în a.2008 la 1,39 în a. 2012.

Durata medie a vieții la nivel de raion a avut un trend crescător de la 70,9 ani în a.2010 la 72,4 ani în 2012 sau cu 2,1 % mai mare. Acest indicator depășește și nivelul național, care în a. 2012 a fost de 71,1 ani sau cu 1,8%.

Propuneri:

- Asigurarea acoperirii cu cadre medicale a instituțiilor medicale, în special în localitățile rurale
- Asigurarea creșterii ponderii medicilor și a personalului mediu medical de categorie înaltă, mai ales în localitățile rurale.
- Efectuarea reprofilării paturilor de profil în paturi pentru îngrijire de lungă durată a bolnavilor cu boli cronice
- Crearea în instituțiile medicale a condițiilor de lucru decente pentru personalul medical și a condițiilor normale pentru tratarea pacienților
- Promovarea politicilor publice pentru un mod sănătos de viață
- Efectuarea politicii de descentralizare a administrației publice, transferarea la nivel local (raional) rezolvarea problemelor de sănătate a populației și a resurselor financiare și materiale corespunzătoare.
- Majorarea acoperirii cu asigurare medicală obligatorie a populației raionului.
- Utilizarea proiectelor investiționale pentru modernizarea infrastructurii medicale a raionului.
- Deschiderea farmaciilor publice
- Renovări și reparații capitale în cadrul spitalului raional Briceni(IMSP-SR)
- Reparație capitală la blocul alimentar
- Reparație capitală secția patamorfologie
- Reparație capitală a blocului chirurgical nr.1
- Reparație capitală a blocului terapeutic nr.3
- Procurarea aparatului radiologic digital
- Procurarea aparatului pentru prelucrarea peliculei radiologice
- Reparație capitală secția obstetrică-ginecologie
- Reparație capitală la spălătorie
- Reparație capitală blocul administrativ
- Reparație capitală secția consultativă
- Reparație capitală secția stomatologie
- Renovarea Centrelor de Sanatate din raion

4.9.Învățămînt și educație

Potrivit datelor BNS pentru anul de învățămînt 2013-2014, pe întreg teritoriul raionului activează 74 instituții de învățămînt, dintre care: 1 colegiu, 1 instituție de învățămînt secundar profesional, 39 de instituții de învățămînt preuniversitar și 33 instituții preșcolare.

Colegiile și instituțiile de învățămînt secundar profesional din raion constituie punctele forte pentru dezvoltarea profesională și creșterea competitivității pe piața muncii a capitalului uman din regiune.

Structura sistemului de învățămînt raional

Total instituții de învățămînt – 72. Inclusiv:

- preșcolare – 34,
- școli primare-grădiniță – 1 (s. Trestieni)
- școli primare – 0
- gimnazii-grădiniță – 2 (s. Bălcăuți și Mihaileni)
- gimnazii – 16
- licee – 15
- școli complementare – 4

4.9.1. Instituții de învățămînt profesional

Instruirea profesională este asigurată de Colegiul pedagogic din or. Lipcani cu capacitatea totală 1160 elevi, de facto frecventează 276 elevi (23,8%). Cadrul didactic este constituit din 36 profesori.

De asemenea în or. Briceni activează școala de meserii cu capacitatea 150 elevi unde de facto sunt instruiți 100 elevi (66,7%) și școala de sport cu capacitatea 690 elevi, de facto frecventează 528 elevi (76,5%). Din cauza utilizării reduse a capacităților instituțiilor de învățămînt profesional, costurile de întreținere per elev sunt mari, ceea ce denotă o eficiență economică scăzută. Îndeosebi situația este critică pentru Colegiul pedagogic din or. Lipcani.

4.9.2. Instituții preșcolare

Conform datelor prezentate de Direcția raională de învățămînt Briceni rețeaua instituțiilor preșcolare pe teritoriul raionului cuprinde practic toate comunele raionului cu excepția com. Bălcăuți. Pe teritoriul raionului activează 33 instituții preșcolare cu capacitatea totală 3334 locuri, inclusiv în mediul urban 770 locuri, în cel rural 2564 locuri. De facto frecventează 2380 copii ceea ce constituie 72% din capacitatea totală a instituțiilor, inclusiv 623 copii sau 80% din capacitatea instituțiilor în mediul urban și 1773 copii sau 69% în cel rural. Astfel la 1000 locuitori revin 45 locuri în instituțiile preșcolare, inclusiv în mediul urban 50 locuri la 1000 locuitori, în mediul rural 43 locuri la 1000 locuitori.

Numărul copiilor înscriși în grădinițe a crescut de la 2221 copii în a.2010 la 2278 copii în a.2012, ceea ce alcătuiește 2,6 %.

În raionul Briceni sînt 4117 copii cu vîrsta între 1-6 (7) ani, dintre care 2278 copii frecventează grădinița, ceea ce constituie 57,8%. Din numărul total de 1415 copii cu vîrsta de 5-7 ani 1261 copii sînt instituționalizați. Dintre aceștea 600 copii – în grădinițe, 661 - în școli (instituționalizarea este de 89,1%).

Tabelul 58. Indicatorii principali din educație preșcolară în r.Briceni, 2010-2012

Nr.	Indicatori	2010	2011	2012
1.	Instituții preșcolare	34	34	35
2.	Copii înscriși	2221	2219	2278
3.	Copii la 100 de locuri	60	60	62
4.	Copii la 100 de locuri la nivel național	80	82	84
5.	Cadre didactice	254	257	254
6.	Copii la un cadru didactic	9	9	9
7.	Copii la un cadru didactic la nivel național	11	11	11

4.9.3. Învățămîntul secundar general

Total elevi – 7175, total clase – 394,

Învățămînt liceal – 922 elevi, 48 clase

Învățămînt obligatoriu (clasle I-IX) – 6253 elevi, inclusiv în învățămînt primar – 2729, în învățămînt gimnazial – 3524 elevi.(a.2013)

Tabelul 59.Indicatorii principali din educație în r.Briceni, 2010-2012

Nr.	Indicatori	2010	2011	2012
1.	Instituții de învățămînt primar și secundar general	34	34	34
2.	Elevi	8383	8064	7675
3.	Elevi la 10000 locuitori	1114	1080	1032
4.	Elevi la 10000 locuitori la nivel național	1110	1068	1028
5.	Elevi la un cadru didactic	9	9	9
6.	Elevi la un cadru didactic la nivel național	11	11	11
7.	Cadre didactice - total	900	860	857
8.	Cadre didactice cu vechimea	80	64	62

	in munca pedagogică pînă la 3 ani			
9.	Cadre didactice cu vechimea în munca pedagogică de 18 ani și peste	531	521	509
10.	Calculatoare - total	496	517	453
11.	Calculatoare utilizate de către elevi, unități	419	434	353
12.	Elevi la un calculator, persoane	20	19	22
13.	Elevi la un calculator, persoane la nivel național	21	20	23

Instituțiile cu număr de elevi ponderați:

a) mai mic de 91 elevi:

Gimnaziul Berlinți (total elevi - 100, ponderați - 87); Gimnaziul Bulboaca (total elevi - 56, ponderați - 49); Gimnaziul Hlina (total elevi - 78, ponderați - 70); Gimnaziul Medveja (total elevi - 74, ponderați - 68); Gimnaziul Sl.Șîrăuți (total elevi - 93, ponderați - 84)

b) mai mic de 41 elevi:

Gimnaziul-grădiniță Bălcăuți (total elevi - 41, ponderați - 36), Gimnaziul-grădiniță Mihaileni (total elevi - 43, ponderați - 40), Școala primară-grădiniță Trestieni (total elevi - 19, ponderați - 14).

Accesul la studii liceale este asigurat de 15 instituții, 4 localizate în orașele Briceni și Lipcani: Liceul Teoretic nr.1 Briceni, clasele X-XII – 53, clasele I-XII – 350; Liceul Teoretic „Gr.Vieru” Briceni, clasele X-XII – 94, clasele I-XII – 420; Liceul Teoretic „T.G.Șevcenco” Briceni, clasele X-XII – 39, clasele I-XII – 198; Liceul Teoretic Lipcani, clasele X-XII – 81, clasele I-XII – 317 și licee rurale: Liceul Teoretic Beleavinți, clasele X-XII – 69, clasele I-XII – 255; Liceul Teoretic Caracușenii Vechi, clasele X-XII – 49, clasele I-XII – 454; Liceul Teoretic Colicăuți, clasele X-XII – 51, clasele I-XII – 225; Liceul Teoretic Corjeuți, clasele X-XII – 90, clasele I-XII – 514; Liceul Teoretic Cotiujeni, clasele X-XII – 49, clasele I-XII – 357; Liceul Teoretic Drepcăuți, clasele X-XII – 25, clasele I-XII – 200; Liceul Teoretic Grimăncăuți, clasele X-XII – 61, clasele I-XII – 382; Liceul Teoretic Larga, clasele X-XII – 103, clasele I-XII – 295; Liceul Teoretic Tabani, clasele X-XII – 57, clasele I-XII – 319; Liceul Teoretic Tețcani, clasele X-XII – 40, clasele I-XII – 264; Liceul Teoretic Trebisăuți, clasele X-XII – 61, clasele I-XII – 222, toate pentru clasele I-XII.

În temeiul prevederilor art.13, alin.4 din Legea Învățămîntului nr.547 din 21.07.1995, cu modificările și completările ulterioare, a Ordinului Ministerului Educației nr.554 din 20 iunie 2012, cu privire la stabilirea numărului de elevi pe clase, nu s-a efectuat admiterea în clasele a X-a în 2 licee din raion: Liceul Teoretic Drepcăuți, Liceul Teoretic Tețcani.

Cu titlu de excepție s-a permis deschiderea unei singure clase a X-a în 13 licee (Liceul Teoretic nr.1 Briceni – 350; Liceul Teoretic „Gr.Vieru” Briceni – 420; Liceul Teoretic „T.G.Șevcenco” Briceni – 198; Liceul Teoretic Beleavinți – 255; Liceul Teoretic Caracușenii Vechi – 454; Liceul Teoretic Colicăuți – 225; Liceul Teoretic Corjeuți – 514; Liceul Teoretic Cotiujeni – 357; Liceul Teoretic Grimăncăuți – 382; Liceul Teoretic Larga – 295; Liceul Teoretic Lipcani – 317; Liceul Teoretic Tabani – 319; Liceul Teoretic Trebisăuți – 222).

Tabelul 60. Structura pe instituții educaționale, r.Briceni a.2014.

Nr.	Denumirea instituției	Total I-IV		Total V-IX		Total X-XII		Total I-XII	
		Nr.cl.	Nr.el.	Nr.cl.	Nr.el.	Nr.cl.	Nr.el.	Nr.cl.	Nr.el.
1	Briceni LT N1	6	141	6	156	3	53	15	350
2	Briceni „Gr.Vieru” LT	8	157	7	169	5	94	20	420
3	Briceni „Șevcenco” LT	4	63	5	96	3	39	12	198
4	Beleaviți LT rom	3	29	4	51	1	11	8	91
	Beleaviți LT rus	3	39	5	67	3	58	11	164
5	Caracușeni Vechi LT	8	171	12	234	2	49	22	454
6	Colicăuți LT	4	69	5	105	3	51	12	225
7	Corjeuți LT	8	189	10	235	5	90	23	514
8	Cotiujeni LT	5	125	8	183	3	49	16	357
9	Drepcăuți LT	4	72	5	103	1	25	10	200
1	Grimăncăuți LT	7	135	8	186	3	61	18	382
11	Larga LT	4	88	5	104	5	103	14	295
12	Lipcani LT	4	119	5	117	3	81	12	317
13	Tabani LT	5	113	7	149	3	57	15	319
14	Tețcani LT	4	102	5	122	2	40	11	264
15	Trebisăuți LT	4	72	5	89	3	61	12	222
	Total licee	81	1684	102	2166	48	922	231	4772
16	Balasinești G	4	85	5	101			9	186
17	Balcauți G	2	19	3	22			5	41
18	Berlinți G	4	52	5	48			9	100
19	Bogdănești G	4	65	5	75			9	140
20	Bulboaca G	2	27	3	29			5	56
21	Corjeuți G	7	149	10	208			17	357
22	Coteala G	4	77	5	73			9	150
23	Criva G	4	63	5	58			9	121
24	Halahora de Sus G	4	60	5	96			9	156
25	Hlina G	3	33	4	45			7	78
26	Larga G	4	67	5	84			9	151
27	Lipcani G	4	64	6	112			10	176
28	Mărcăuți G rom	2	28	2	11			4	39
	Mărcăuți G rus	2	21	3	54			5	75
29	Medveja G	2	25	5	49			7	74
30	Mihaileni G	4	14	5	29			9	43
31	Pererita „Gr.Vieru”G	4	67	5	78			9	145
32	Sl. Șireuți G	4	38	5	55			9	93
33	Șireuți G	4	72	6	131			10	203
	Total gimnazii	68	1026	92	1358			160	2384

34	Trestieni ȘP	3	19					3	19
	Total	152	2729	194	3524	48	922	394	7175

Trecerea instituțiilor de învățămînt preuniversitar la finanțare din bugetele raionale:

De la 01.01.2013/2014 în raionul Briceni sînt 34 instituții cu statutul terțiar de buget.

Organizarea activității instituțiilor după 01.01.2014

Începînd cu 09.01.2014 toți elevii treptei primare se alimentează (a fost regulamentar organizată procedura de achiziții publice la produse alimentare)

Crearea contabilității centralizate: pentru toate instituțiile de învățămînt trecute la gestiunea financiară APL II sînt 19 contabili.

Reorganizarea instituțiilor de învățămînt

În anul de studii 2012-2013 a fost reorganizată Școala primară Trestieni în Școala primară-grădiniță.

Școli de circumscripție:

Liceul Teoretic nr.1 Briceni, Liceul Teoretic „T.G.Șevcenco” Briceni, Gimnaziul Halahora de Sus, Gimnaziul Bogdănești, Gimnaziul-grădiniță Mihaileni.

Transportarea elevilor:

Pentru transportarea elevilor sînt utilizate 3 autobuze școlare, din bugetul ME care transportă elevii spre Liceul Teoretic nr.1 Briceni (18 copii din s. Caracușenii Noi care nu dispune de instituție de învățămînt) și Liceul Teoretic „T.G.Șevcenco” Briceni (38 copii din s. Caracușenii Noi care nu dispune de instituție de învățămînt); Gimnaziul Bogdănești (70 copii din s. Bezeda și s. Grimești care nu dispun de instituție de învățămînt); Gimnaziul Halahora de Sus (58 copii din s.Trestieni care dispune de școala primară-grădiniță).

Este arendat 1 autobuz pentru a transporta 30 copii din s.Groznița la Gimnaziul-grădiniță Mihaileni. În total se transportă 25 elevi.

Total cadre didactice – 1241, în învățămîntul preșcolar – 303 pedagogi, în învățămînt preuniversitar – 866 pedagogi, dintre care cu grade didactice 678, inclusiv: 6 – Gradul Didactic Superior, 50 – Gradul Didactic Unu, 622 – Gradul Didactic Doi.

Tabelul 61.Nr.elevilor în instituțiile preuniversitare din r.Briceni, ani

Nr.	Anul de studiu	Nr. de elevi	Creștere/descreștere față de anul precedent
1.	2009-2010	8717	-
2.	2010-2011	8429	-288
3.	2011-2012	8043	-386
4.	2012-2013	7756	-287
5.	2013-2014	7251	-505
	Total		-1466

Informație bugetară

Raionul Briceni este în al doilea an de finanțare conform noii formule de cost standard per elev. Deficitul bugetar va fi acoperit în proporție 50%.

Tabelul 62. Informație generală, r. Briceni

	UM	Total	Licee	Gimnazii	Gimnazii-grădiniță	Școli primare-grădiniță
Școli	uc	34	15	16	2	1
Școli mici	buc	8	0	5	2	1
Elevi ponderați	nr.	6696	4554	2052	76	14
Instituții executori secundari de buget	buc	0	0	0	0	0
Instituții executori terțiari de buget	buc	34	15	16	2	1
Deficit bugetar	mii lei	1176,0	544,0	200,0	432,0	0

Tabelul 63. Informație despre alocarea mijloacelor financiare pentru anul 2014 (mii lei la 01.01.2014)

Nr.		
1.	Anul financiar	2014
2.	Buget conform formulei	56608,0
3.	Mijloace componenta raională	7163,0
4.	Deficitul bugetat acoperit din componenta raională	205,1
5.	Buget transferat în afară formulei	4070,5
6.	Total bugetul școlilor	67841,5

Tabelul 64. Lista școlilor cu deficit bugetar:

Nr.	Instituția	Localitatea	Nr. elevi ponderați la 01.01.2014	Deficit bugetar (mii lei)
1	Liceul Teoretic "T. Șevcenko" Briceni	or. Briceni	191	352,0
2	Liceul Teoretic Beleaviți	s. Beleaviți	253	192,0
3	Gimnaziul-grădinița Bălcăuți	s. Bălcăuți	36	172,0
4	Gimnaziul Berlinți	s. Berlinți	87	103,0
5	Gimnaziul Hlina	s. Hlina	70	53,0
6	Gimnaziul Lipcani	or. Lipcani	160	8,0
7	Gimnaziul-grădinița Mihăileni	s. Mihăileni	68	260,0
8	Gimnaziul Slobozia-Șirăuți	s. Slobozia-Șirăuți	84	36,0
	Total		6696	1176,0

Învățământul extrașcolar

Centrul de Creație al Copiilor Briceni: 52 de grupe, ce cuprind 781 copii și sînt dirijate de 21 pedagogi.

Centrul de Creație al Copiilor Lipcani: 42 de grupe, ce cuprind 618 copii și sînt dirijate de 16 pedagogi.

Stația Tinerilor Tehnicienii Briceni: 23 de grupe, ce cuprind 404 copii și sînt dirijate de 8 pedagogi.

Școala Sportivă Briceni: 44 de grupe, ce cuprind 604 copii și sînt dirijate de 27 antrenori.

Analizînd evoluția numărului instituțiilor de învățămînt în raion pe perioada anilor 2008-2012, observăm o dinamică în creștere la numărul instituțiilor preșcolare și o dinamică în descreștere a instituțiilor școlare. Această tendință este observată și la nivel regional și național. Astfel numărul școlilor în raion în perioadă 2008 -2012 s-a micșorat cu 1 unitate, și va continua să descrească în contextul implementării reformelor Ministerului Educației datorită descreșterii numărului de elevi. În următorii ani se așteaptă reducerea și mai considerabilă a numărului de instituții școlare, odată cu crearea instituțiilor cu statut de școală de circumscripție, arondînd un șir de școli mici. Rezultatele analizei dinamicii numărului de elevi în cifre comparabile pe anii de învățămînt 2009/ 2010 – 2013/2014, denotă o descreștere anuală a numărului de elevi, în mediu, cu 3%, adică în decurs de 5 ani numărul elevilor instituțiilor școlare preuniversitare a diminuat cu mai bine de 16,8%, sau, în exprimare numerică – cu 1466 elevi .

Principalele cauze, care afectează învățămîntul din raion , sunt aceleași, caracteristice pentru întreaga Republică Moldova: exodul masiv de populație peste hotare, inclusiv a cadrelor didactice, diminuarea ratei natalității, resurse insuficiente pentru susținerea domeniului educațional, ș.a. Conform estimărilor, cota cheltuielilor din bugetele APL de nivelul I pentru întreținerea instituțiilor de învățămînt este la nivel de 14-15%, în afara salarizării corpului didactic. Reducerea cheltuielilor de întreținere a edificiilor școlare este posibilă prin aplicarea metodelor de eficiență energetică a clădirilor publice respective I.

Educația este strîns corelată cu sărăcia materială și este un aspect important al deprivării multidimensionale. Accesul la educație și calitatea educației determină oportunitățile personale în viitor, posibilitățile de a obține un venit mai mare, deci, și nivelul de bunăstare a populației. Cercetările demonstrează, că riscul sărăciei descrește direct proporțional cu nivelul de studii. Accesul la educație, mai cu seamă în mediul rural din Moldova, mai este considerată a fi o problemă, în special, în domeniul educației preșcolare și al studiilor superioare. Indicatorii selectați pentru acest domeniu au drept scop măsurarea accesului la educație în mediul rural. Cu cît mai mulți copiii nu frecventează instituțiile preșcolare și de învățămînt, cu atît mai deprivată este localitatea respectivă. Este considerată importantă și asigurarea cu cadre didactice atît a instituțiilor preșcolare, cît și a instituțiilor școlare.

Propuneri:

- Crearea condițiilor optime pentru atragerea cadrelor didactice tinere.
- Completarea anuală a fondurilor bibliotecilor școlare.
- Asigurarea cu mic dejun a tuturor elevilor
- Aplicarea la proiecte de parteneriat în cadrul programelor europene ce vizează schimbul de experiență al cadrelor didactice și organizarea de excursii/stagii de informare pentru elevi;
- Optimizarea structurii corpului didactic și a populației școlare din sistemul educațional al raionului
- Luarea măsurilor adecvate în scopul asigurării implicării mai active a populației și a cadrelor didactice în înțelegerea și promovarea reformei structurale în domeniul educației;
- Intensificarea activităților de comunicare ale actorilor din sfera educației raionului în scopul sporirii motivării părinților la implicarea lor mai activă în procesul de educație a copiilor;
- Efectuarea de reparații capitale, conectare la sursele de gaz natural.
- Dotarea școlilor din sate cu echipamente și soft-uri educaționale.
- Diversificarea specialităților în cadrul școlii profesionale prin argumentarea clară a necesității de muncitori calificați în instituțiile raionului.
- Consolidarea Serviciului raional de asistență psihopedagogică (SAPP) în cadrul Direcției Învățământ
- Crearea Centrului de Excelență pentru pedagogii performanți și elevii dotați (Tabăra de copii Tabani)
- Elaborarea site-ului Direcției de Învățământ
- Elaborarea strategiei raionale în domeniul educației
- Construcția clădirii liceului Corjeuți cu capacitatea 640 locuri(este proiect tehnic)
- Construcția căminului liceului Lipcani
- Reparația capitală și construcția unui bloc la Gimnaziu Trebisăuți(este proiect tehnic)
- Construcția unui bloc nou la Grădinița Lipcani
- Reparații capitale a școlilor și grădinițelor din raion
- Construcția grupurilor sanitare interne în toate grădinițele din raion
- Instalarea în Grădinițele și școlile din raion a sistemelor de purificare a apei potabile
- Instalarea în Grădinițele și școlilor din raion a sistemelor de încălzire a apei menaje pe bază de colectoare solare
- Reorganizarea și optimizarea instituțiilor de învățământ prin modificarea statutului acestora
- Implicarea ONG-urilor la realizarea acțiunilor educaționale nonformale de calitate
- Susținerea din partea autorităților locale a programului de dotare cu tehnică de informatizare și de comunicare a unităților școlare

4.10. Cultură, tineret și sport

Actualmente, pe teritoriul raionului 31 case de cultură sau cămine culturale sunt deschise și activează practic în toate localitățile cu excepția s. Chirilovca și Trebisăuți. La 1000 locuitori al raionului revin 144 locuri, inclusiv în localitățile urbane - 49 locuri, localitățile rurale - 164 locuri. Indicele mediu pe republică fiind 90 locuri la 1000 locuitori.

Pentru perspectivă se preconizează reparația capitală a caselor de cultură în or. Briceni, or. Lipcani, s. Tețcani, s. Caracușeni Vechi, s. Tabani, s. Cotiujeni, s. Halahora de Sus, s. Bulboaca, s. Grimăncăuți.

În corespundere cu normele în vigoare și calculele pentru perioada de proiect sunt necesare, suplimentar, 580 locuri pentru mediul urban și 360 locuri pentru mediul rural, inclusiv pentru I etapă (anul 2020) corespunzător 240 și 1800.

Tabelul 65. Instituții culturale in r.Briceni, 2010-2012

Nr.	Indicatori	2010	2011	2012
1.	Numărul de instituții culturale	31	31	31
2.	Numărul de locuri în salile de spectacole total, mii	11,3	11,4	10,7
3.	Numărul de locuri în salile de spectacole în medie la 1000 locuitori	150	153	144
4.	Numărul de locuri în salile de spectacole în medie la 1000 locuitori la nivel național	94	95	90

În casele de cultură activează 31 formații artistice cu titlul onorific „model”

1. Formații folclorice – 6
2. Ansambluri vocale – 6
3. Fanfare – 3
4. Orchestre de muzică populară – 4
5. Formații de dans popular – 7
6. Formații de dans sportiv (modern) – 1
7. Formații de teatru – 2
8. Formații de muzică ușoară – 1
9. Tarafuri – 1

Orchestra de muzică populară „Cimbrisor” – colectiv cu titlul onorific „model”, activează pe lângă Casa de Cultură Briceni de peste 20 ani. Dirijor – Semion Banciu. Este laureat a mai multor concursuri raionale și republicane.

Componenta orchestrei:

- 2 saxofoniști
- 1 tombalagiu
- 2 acordeoniști
- 8 vioriști
- 4 trompetiști
- 1 fluer
- 1 cobza
- 1 tobă

1 contrabas

4 soliști vocaliști:

Programul de concert îl constituie melodii populare moldovenești din zona de nord a RM, - „Hora de la Nord”, „Sîrba de concert”, „Hora și Sîrba”, „Brîul”, „Bătuta”, „Hangul” – (soliști instrumentiști). „Sînt o fată frumușică”, „Mîndra mea”, „Hai murgule, hai”, „Moldova mea”, „Moldovioară”, „Scumpă țară” ș.a.

Taraful „Busuioc de la Coteala” de pe lîngă Căminul de Cultură Coteala, conducător Marin Bajurean, colectiv cu titlul onorific „model” activează de 4 ani. Din componența tarafului fac parte muzicanți profesioniști. Adeseori participă la diferite concursuri atît în republică, raion cît și peste hotare. Este vorba de sărbătorile „Limba română”, or.Cernăuți, Ucraina, Festivalul – concurs „Hora de la Costiceni” Ucraina ș.a.

Componența tarafului: 3 vioariști, 1 cobză, 3 fluiere, 1 acordeon, 1 saxofon, soliști vocaliști, 3 soliști instrumentiști. Este de menționat, că Marin Bajurean a fost premiant al concursului republican al cîntecului popular „Debut la orice vîrstă” Repertoriul tarafului îl constituie melodiile populare culese din sat, localități din preajmă.

Hangul este cartea de vizită a s. Coteala, a fost prezentat pe marea scenă încă în anii 30 ai sec. trecut. Despre el s-a scris mult în periodice și s-a turnat și un film. Acum Hangul este jucat de mic și mare. Formația „Hangul de la Coteala” are 3 generații. Joacă bătrînii satului, cei care l-au promovat pe timpuri, joacă tinerii și copii de la grădiniță. Pentru cei mici meșterițele din sat au brodat costume populare. Este prezent la toate sărbătorile raionului, concursuri naționale, turnee la Chișinău, Cernăuți, Botoșani.

Formația folclorică „**Brîndușa**” de la Căminul de Cultură Trebisăuți este una dintre cele mai vestite, atît în raion, cît și în republică. La fondarea ei în anii 90 a stat.

Formația folclorică „Cununița” de la Căminul de Cultură Colicăuți a fost fondată în anul 2000. Conducător – dna Maria Rusnac. De nenumărate ori acest colectiv a apărut cinstea raionului la diferite festivaluri republicane și internaționale. Este premiant și laureat al Festivalului republican al Cîntecului Folcloric – edițiile 2007 – 2009. Componența formației este mixtă. Repertoriul îl constituie cîntecele culese din folclorul de baștină.

Formația folclorică „**Miorița**” de la Casa de Cultură Briceni este compusă din elevi de la Liceul Teoretic „Grigore Vieru”. Conducători – **Gheorghe Storoj** și **Svetlana Mînzatu** se stăruie să educe și să altoiască la copii dragostea de folclorul național, artapopulară, tradiții și obiceiuri. Formația „**Miorița**” are deja peste 10 ani de activitate și se bucură de succes în întreaga republică.

Cele 16 membre ale Colectivului folcloric bătrînesc „**Vatra strămoșească**” de la Căminul de Cultură din s. Coteala sunt niște entuziaste, care iubesc arta, folclorul, cîntecul moștenit de la strămoși. „**Vatra strămoșească**” este un colectiv comparativ tînăr (anul fondării – 2006), dar

de acum se bucură de stimă binemeritată în fața consătenilor. Acest Colectiv a participat la Festivalul „**Limba noastră cea română**” din or. Cernăuți (Ucraina) anul 2008. Conducător – **Margareta Ungureanu**.

De niște ani buni (10) activează formația folclorică „**Vatra străbună**” de la Căminul de Cultură Cotiujeni, conducător – **Vitalie Balan**. Repertoriul înserează cîntece de dragoste și dor față de baștină, mamă, copii etc. Membrii colectivului – oameni de diferite vîrste și profesii, găsesc timp pentru a studia folclorul, a învăța și cînta melodiile strămoșilor cu care au trăit părinții și bunicii lor. Apoi treptat-treptat ele vor fi transmise generației în creștere. „**Vatra străbună**” este un colectiv care crește prin repertoriul și componența sa.

Formația folclorică „**Țărăncuța**” (conducător **Marcel Bucilă**) de la Căminul de Cultură Criva activează de mai bine de 8 ani. „**Țărăncuța**” este prezentă la orice manifestare culturală, organizată în cadrul satului Criva. Cîntecele folclorice culese din Lunca Prutului sunt dulci, line și curate ca apa cristalină. De dor și de veselie, de nuntă ori de jale, melodiile din repertoriul formației aduc bucurie consătenilor, altoindu-le dragoste față de tezaurul nostru național.

Fanfara

Cele trei fanfare – colective cu titlul onorific „model” activează pe lângă Școlile de Muzică și Artă din raion. Ele sunt dirijate de conducători profesioniști:

- *Dumitru Lisii* – fanfara Școlii de Arte Colicăuți, colectiv al Secției raionale Cultură
- *Ion Bîrsan* – fanfara Școlii de Muzică Briceni
- *Ruslan Pavaloi* – fanfara Școlii de Arte Lipcani

Fanfara Secției raionale Cultură este premiantă a Festivalului republican „**Fanfara argintie**” – anii 2007-2008-2010. Repertoriul colectivelor de fanfară este bine pregătit și însușit de instrumentiști.

Teatre de amatori

Teatrul poetic „**Făclia**” de la Căminul de Cultură Colicăuți este colectiv „model” și activează de 15 ani. El este condus de *Zinaida Vengher* – o doamnă profesionistă și talentată. Dumneaei este și regizorul trupei. Trupa teatrului „**Făclia**” în anul 2008 a participat la Festivalul Internațional de Teatru din Tulcea (România), de unde s-au întors cu Diploma de Laureat.

De mai multe ori „**Făclia**” a fost premiant al Festivalului republican al Teatrului de amatori „**Vasile Alecsandri**”. Pe bun merit acest colectiv este o mândrie a raionului.

Teatrul dramatic de la Căminul de Cultură Hlina deși este la început de cale este cunoscut de spectatorii comunităților din raion. Conducătorul lui – *Aurica Pogonea* alege cu pricepere piesele jucate. De regulă teatrul de amatori adună la spectacolele prezentate toți spectatorii din comunitate.

Cultura și tradițiile populare

Cultura populară și tradițiile sunt o parte componentă a Patrimoniului cultural imaterial, care constituie forma de manifestare și exprimare a poporului, întruchipînd modul de viață a moldovenilor. Nunțile foarte bogate cîndva în datini și obiceiuri azi mai păstrează scoaterea dansului, legarea turcului, jucarea zestrei, dezbrăcarea miresei, petrecere nunului.

Principalele acțiuni culturale – artistice sunt:

Ciclu de manifestări consacrate Sfințelor sărbători de Crăciun și Anul Nou

Concursurile tradiționale „Haide-ți băieți” C/C Criva

„Stăpunși de săgeata lui Cupidon” C/C Drepcăuți

„Doi într-un fotoliu” C/C Drepcăuți

„Tinerețe – vis cutezător” Lipcani

„Cintu-i din bătrîni lăsat” CC Cotuijeni

Festivalul Internațional „Mărțișor”, cu participarea colectivelor de artiști și a colectivelor profesionale din republică.

Festival-concurs raional al dansului popular „Hangul” din Coteala

Festival-concurs raional al formațiilor artistice de la școlile vocaționale.

Spectacole, acțiuni complexe, susținute de colectivele artistice cu titlul onorific „model” în localitățile raionului

Ziua orașului Briceni și Hramurile satelor.

În dezvoltarea culturii populare și tradițiilor în perspectivă, raionul Briceni devine o carte de vizită a țării prin organizarea și desfășurarea acțiunilor culturale-artistice în cadrul Sărbătorilor de iarnă (varietate, diversitate, studiere, organizare, etc.). De menționat că aproape fiecare sat din raion se identifică într-un fel aparte de sărbătorire a evenimentelor, tradițiilor, obiceiurilor de iarnă și anume:

s. Drepcăuți, organizează „Seara Sfîntului Andrei”

s. Hlina – „Seară de Colinde”

s. Colicăuți – „V-am ura, V-am tot ura!”- program de urături

s. Trebisăuți – „Cu Mălanca”

s. Bulboaca – „Ursul”

- s. Halahora de Sus – „Cocostîrcul”
- s. Corjeuți – „Ne-am pornit”
- s. Tabani – „Craii”
- s. Cotiujeni – „Căprița”
- s. Tețcani – „Trei crai”
- s. Caracușeni Vechi – „Arnăuții”
- c. Larga – „Cumpania”

Se bucură de popularitate în fiecare an Festivalul raional al tradițiilor și obiceiurilor de iarnă. A fost inițiat Festivalul raional al formațiilor vocal-instrumentale (în cadrul Săptămânii Tineretului) cu periodicitate anuală. N-au rămas în umbră manifestările tradiționale. Este vorba de Hramul Satului, Ziua recrutului, „Sărbătoarea fîntînilor”, „U djerelo”, „După datina creștină”, Ziua oamenilor cu dezabilități.

Meșteșugurile populare

La moment în raionul Briceni sunt înregistrați 99 meșteri populari. De veacuri, oamenii de aici au păstrat ocupațiile meșteșugărești și le-au transmis din generație în generație.

Raionul Briceni este bogat și frumos prin arhitectura care predomină în localitățile sătești. În această privință un merit deosebit îl au meșterii populari. Este vorba de niște perle, care sunt specifice fiecărei localități în parte. Bunăoară în c. Larga, s. Tabani, Grimăncăuți, Coteala, Trebisăuți este dezvoltat meșteșugăritul în lemn și tablă. În s. Berlinți, Beleavinți, Mărcăuți, Trebisăuți și or. Lipcani predomină împletitul în paie și lozie. În c. Colicăuți, or. Briceni, s. Criva, Drepcăuți, Tabani, Hlina ș.a. este dezvoltată broderia artistică, țesutul, croșetatul, împletitul.

În s. Caracușenii Vechi, Cotiujeni, Corjeuți se practică legatul măturilor din mălai. În s. Coteala meșterițele din sat au brodat costume naționale pentru formația folclorică de la Căminul de cultură.

Meșterii înfrumusețează nordul republicii cu garduri și porți de o frumusețe rară, ornamează casele cu horboțică din tablă.

În case o să găsești colecții de perne, cearșafuri, fețe de masă, prosoape după modelul bunicilor. Vera Curtiș - una din puținele meșterițe care țese la stative prosoape tradiționale. Învață și elevele această meserie.

În or. Briceni Ion Rusnac confecționează naiuri și fluiere, aici activează și un designer de draperii și ikebane.

În scopul susținerii, stimulării și promovării artei meșteșugărești, se organizează în fiecare an expoziții și târguri ale obiectelor confecționate de meșterii populari în cadrul unor manifestări de talie raională și republicană.

Sport.

Actualmente, pe teritoriul r-ului Briceni sunt amenajate 2 stadioane cu suprafața totală 4 ha, și 38 terenuri sportive, cu capacitatea de 20,4 ha. La 1000 locuitori revin 0,33 ha stadioane și terenuri sportive. Reieșind din aceste date este evident că indicele mediu privind terenurile sportive amplasate pe teritoriul raionului depășește indicele mediu pe republică, care constituie 0,22ha la 1000 locuitori. Cu toate acestea, obiectivele sportive pe teritoriul raionului nu sunt amenajate conform standardelor în vigoare și necesită modernizare

Condițiile naturale favorabile au condiționat amplasarea în com. Balasinești și Larga a taberelor de odihnă pentru copii cu capacitatea 120 și respectiv 100 locuri.

Scoală de box din Grimăncăuți

Școala specializată de box din Grimăncăuți a fost fondată în a. 2000, în baza secției de box din sat. Ținând cont de performanțele sportivilor din sat, Guvernul Republicii Moldova a găsit posibilitatea de alocare a banilor necesari construcției unui centru de box. Acesta a fost dat în exploatare în a. 2004. În prezent, este platforma principală de pregătire a selecționatei republicii către competițiile internaționale.

Centrul dispune de o sală specializată, în care este instalat un ring, echipament de box, alte utilaje ; sală pentru pregătirea fizică generală, cu 12 aparate pentru antrenament ; o sală de odihnă a sportivilor ; cabine de duș, saună, bucătărie. Iarna clădirea este încălzită de un cazan, care funcționează pe gaze naturale.

În prezent, în Centru se antrenează circa 100 de tineri sportivi din satele republicii.

Între anii 1997 – 2007 la Grimăncăuți au fost pregătiți 46 campioni ai republicii dintre maturi și 58 – dintre juniori și cadeți.

Discipolii școlii din Grimăncăuți au obținut:

- o medalie de bronz a Jocurilor Olimpice din Sidney, a.2000 – V.Grușac;
- o medalie de argint a Campionatului Europei în a.2002 – V.Gojan;
- o medalie de argint a Campionatului Mondial al studenților în a. 2006 – M.Muntean;
- două medalii de argint ale Cupei Europei în a. 1999 r. – V.Grușac și O.Țicu;
- o medalie de bronz a Cupei Europei în a.1999 – O.Lesnic;
- două medalii de bronz ale Campionatului Europei în a.1997 printre cadeți – V.Bejenari și T.Lavric;

-patru medalii de bronz ale Campionatului Europei printre elevi: a.2004 – V.Mateiciuc, R.Todosciuc; a.2005 – I.Procopișin; a. 2006 – V.Berzoi;

- 95 medalii (31 de aur, 31 de argint și 33 de bronz) – ale turneelor internaționale, clasa A.

Școala a mai pregătit: 1 maestru emerit în sport, 5 maeștri de clasă internațională, 11 maeștri în sport, 2 antrenori emeriti ai Republicii Moldova , 2 arbitri de categorie internațională.

Școala activează sub patronatul CSC «Dinamo».

Anual, aici are loc turneul internațional «În memoria lui P.Lușcevschi », și turneul pentru copii «Tânărul dinamovist ».

Director al școlii este dna Svetlana Caduc. Antrenor superior – Petru Caduc.

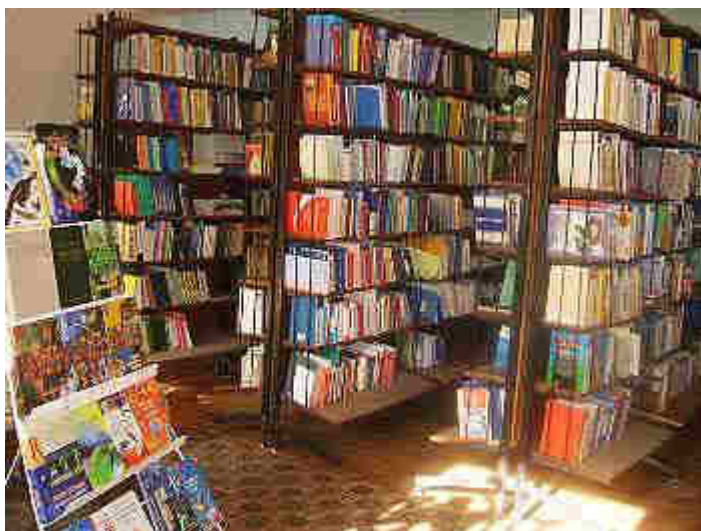

Bibliotecile publice

În ultimii ani, interesul pentru lectură și pentru utilizarea serviciilor de bibliotecă s-a menținut, constant pentru anumite categorii de utilizatori, dar, la nivelul întregii populații, consumul de astfel de bunuri culturale înregistrează un evident regres. Cauzele acestui fenomen sunt multiple, cele mai importante fiind „explozia” de informație în sistem electronic (inclusiv audiovizualul) și faptul că adaptarea bibliotecilor la cerințele utilizatorilor moderni nu a ținut ritmul impus de așteptările acestora.

Colecțiile celor 32 biblioteci publice sunt foarte modeste. Rata medie de înnoire a stocului este de 50 de ani. Se fac achiziții de carte neînsemnate. În anul 2009 pentru achiziția de carte s-au alocat doar 0,8 lei per capita normativul fiind de 7,0 lei. Cărțile în grafia chirilică depășesc cu mult pe cele în grafia latină. În grafia latină -138,0 în grafia chirilică 233,0. Bibliotecile trăiesc din donații oferite de Ministerul Culturii, bibliotecile naționale etc. Spațiile sunt în mare parte neîncălzite și puțin atractive. (se încălzesc 6 biblioteci).

Din cele 32 biblioteci - 20 sunt amplasate în casele de cultură. Dotarea cu mobilier, atribute de bibliotecă este mai mult decât modestă. Personalul de specialitate este în mare parte calificat.

Biblioteca raională Briceni (Casa Cărții) este unica bibliotecă din țară care a câștigat proiectul guvernamental pentru reparație capitală (în anul 2009). Un alt punct tare al acestei biblioteci este spațiul încăpător (500 m.p.), atractiv și cald în sezonul rece. Sala multimedia adună cel mai mare număr de beneficiari. Evenimentele culturale de anvergură de nivel local și național sunt desfășurate în sălile bibliotecii raionale.

În situația unui buget de austeritate există riscul reducerii de personal.

Pe teritoriul raionului nu există un muzeu de nivel raional. În mai multe localități se află mici muzee a istoriei satului amplasate în instituțiile de învățământ. Muzeul satului Coteala se află în incinta gimnaziului, conține prețioase vestigii ale trecutului. Lucrările de aici sunt bune exemple de preluat. Cămașă de mireasă cu broderie unicală. În baza vechilor uzoare locale Consiliul Raional a alocat 22 mii lei pentru ca brodezele locale să confecționeze costume pentru formația „Hangul de la Coteala”.

Casa memorială – casa muzeu „Grigore Vieru” din s. Pererița la moment necesită reparație. Din bugetul de stat în a.2013 au fost alocate surse de peste 2 mln. lei.

Tabelul 66. Situația bibliotecilor publice în r.Briceni , 2010-2012

Nr.	Indicatori	2010	2011	2012
1.	Numarul de biblioteci	32	32	32
2.	Carti si reviste, mii exemplare	366,1	367,7	371,0
3.	Numarul cartilor si revistelor in medie la 100 locuitori	485	492	499
4.	Numarul de vizite, mii	157,0	142,3	167,4
5.	Numarul de carti si reviste eliberate, mii	403,4	425,4	432,2
6.	Numarul de utilizatori activi la 10000 locuitori	2444,0	2450,0	3091,0
7.	Numarul cartilor si revistelor in medie la 100 locuitori la nivel național	477	474	475
8.	Numarul de utilizatori activi la 10000 locuitori la nivel național	2357,0	2306,0	2589,0

Propuneri:

- Reactualizarea PS în domeniul culturii
- Suport la reparațiile capitale a caselor de cultură locale(acoperiș, încălzire, uși, ferestre, etc.)
- Dotarea bibliotecilor publice cu calculatoare conectate la internet, procurare literatură
- Asigurarea ansamblului cu instrumente muzicale, costume naționale și dotarea cu transport
- Schimb de relații în domeniul culturii cu localități înfrățite
- Deschiderea muzeului regional
- Dotarea cu costume naționale
- Construcția Centrului regional de resurse pentru tineret.
- Construcția Centrului de turism și sport
- Reconstrucția complexului de sport și agrement din or. Briceni.
- Renovarea Caselor de cultură din localitățile raionului
- Renovarea complexului sportiv Larga
- Reconstrucția Casei- muzeu Gr.Vieru din s.Pererîta
- Construcția miniterenurilor de fotbal
- Organizarea unor cursuri de instruire în instituțiile culturale și dezvoltarea unor programe manageriale performante;
- Dezvoltarea sectorului turism cultural ca parte a programelor economice raionale.
- Crearea unei baze de date a patimoniului cultural la nivel de raion
- Crearea condițiilor necesare pentru dezvoltarea creației populare și a meșteșugurilor tradiționale, pentru desfășurarea la nivel a activităților culturale și de agrement;
- Realizarea programelor de conservare și dezvoltare a culturii și artei în teritoriu prin organizarea diverselor activități culturale: festivaluri, concursuri, acțiuni de conservare și valorificare a creației populare, trecerea în revistă a formațiilor artistice de amatori, expoziții de artă plastică și de creații ale meșterilor populari etc;
- Asigurarea controlului realizării programelor de activitate ale instituțiilor de cultură subordonate

5. ANALIZA MEDIULUI SOCIAL

5.1. Analiza Actorilor Sociali

5.1.1. Actorii Sociali Interni

Participanții la atelierul de actualizare a planului strategic au evidențiat următorii actori sociali interni:

1. APL
2. ONG-uri locale
3. Agenții economici din teritoriu
4. Instituțiile publice
5. Comisariatul de Poliție
6. Liderii raionali
7. Biserica
8. Fermierii
9. Copii pînă la 16 ani
10. Tinerii 18-30 ani
11. Pensionarii și invalizii
12. Șomerii

Analiza acestor actori a evidențiat următoarele concluzii:

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
APL	Înțelegere Colaborare Respectarea dispozițiilor Contribuție	Să cunoaștem legile Să fim activi Să avem încredere Să îndeplinim dispozițiile Să participăm	Problemele nu vor fi rezolvate Deziluzie Conflict	Organizarea activităților Explicații Fapte Susținere Participare personală	Participare activă Să fie lider Să planifice bine activitățile Să gestioneze Să fie transparent și consecvent	Foarte important
ONG locale	Voluntariat Manifestare de interes în problemele comunității Contribuție	Să cunoaștem statutul Să ne interesăm de problemele comunității Să contribuim	Activitate redusă, fără efect	Ajutor Informare Consultare gratuită	Activi Inteligenți Respectuoși Să atragă resurse	Foarte important
Agenți economici din teritoriu	Procurarea produselor Promovarea produselor	Să procurăm marfă Să promovăm produsele lor	Activitate redusă Contribuție mai mică în	Prestează servicii Vînd produse Locuri de	Produse și servicii calitative Amenajare	Foarte important

Actorul	Ce așteaptă el de noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
	Venituri mari la populație Îmbunătățirea stării materiale		bugetul local Va da faliment	muncă Contribuie la formarea veniturilor locale	estetică Ecologic pur Facilități pentru păturile social-vulnerabile	
Instituțiile publice raionale	Contribuția la soluționarea problemelor Susținere Colaborare	Să susținem comunitatea Să constituim ONG pentru atragerea resurselor Să fim receptivi	Degradarea bunăstării sociale	Profesionalism Prestarea de servicii Consultare	Servicii calitative Organizarea excursiilor pentru copii și a altor manifestații social-culturale Cunoștințe Amabili Receptivi Corecți	Foarte important
Comisariatul de poliție	Respectarea legilor Comportare adecvată	Să nu încălcăm legile Să ne comportăm adecvat	Conflicte Dezordine	Instruire Sancțiuni Menține ordinea publică	Seriozitate Activism Să mențină ordinea publică	Foarte important
Liderii raionali	Susținere din partea comunității Susținere din partea APL Aprecieri Implicarea în diverse activități ca factor de opinie	Să-l susținem Să-l apreciem Să ținem cont de opinia lui	Pasivitate Neîncredere Pasivitate	Organizarea activităților Informarea și mobilizarea populației	Să contribuie la organizarea activităților și soluționarea problemelor Să informeze și să mobilizeze populația	Foarte important
Biserica	Credință Receptivitate Promovarea culturii religioase	Să fim credincioși Să fim receptivi Să promovăm	Degradarea nivelului culturii religioase Creșterea	Educație religioasă Ne îndeamnă să nu păcătuim Ne ascultă și	Educarea populației	Important

Actorul	Ce așteaptă el de noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
	Contribuirea la buna funcționare	cultura religioasă Să contribuim la buna funcționare	nivelului de criminalitate	ne sfătuiește		
Fermierii	Suținere Perfecționarea legislației Crearea pieței de desfacere	Să fi receptivi Să-i susținem Să cumpărăm produsele lor	Descurajare Scăderea bunăstării lor Migrația	Produse ecologic pure Promovarea agriculturii	Inițiativa de a îmbunătăți situația Procuție calitativă și accesibilă	Foarte important
Copiii pînă la 16 ani	Condiții favorabile de trai Educație Promovarea intereselor lor	Să creăm un mediu favorabil Să educăm copiii Să promovăm interesele lor	Apariția „copiilor străzii” Creșterea criminalității	Asigură un viitor prospect	Educație Formare profesională	Foarte important
Tinerii (18-30 ani)	Condiții favorabile de trai Educație Promovarea intereselor lor Locuri de muncă cu salarii avantajoase	Să creăm un mediu favorabil Să educăm tineretul Să promovăm interesele lor Să creăm locuri de muncă Să asigurăm salarii reale	Migrarea tineretului Degradare socială Creșterea criminalității	Asigură un viitor prospect	Educație Formare profesională Implicarea în viața comunitară	Foarte important
Pensionarii și invalizii	Asistență socială și medicală calitativă	Să creăm fonduri de protecție socială Să creăm servicii medicale calitative	Depresie Scăderea sănătății publice Conflicte cu APL	Educarea generației tinere Transmiterea experienței de viață Izvor de tradiții	Educarea populației tinere Sfaturi Promovarea tradițiilor	Important

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
Șomerii	Condiții favorabile de trai Promovarea intereselor lor Locuri de muncă cu salarii avantajoase Instruire și formare profesională continuă	Să creăm un mediu favorabil Să promovăm interesele lor Să creăm locuri de muncă Să asigurăm salarii reale Instruirea șomerilor	Destrușurarea familiilor Sporirea criminalității Scăderea sănătății publice Emigrare	Forță de muncă Capacitatea și dorința de a munci Cunoștințe și practică	Implicarea în activitatea economică Ridicarea nivelului profesional	Important

5.1.2. Actorii Sociali Externi

Participanții la atelierul de actualizare a planului strategic au evidențiat următorii actori sociali externi:

1. APL de nivelul II	7. Organizațiile donatoare	13. Companiile
2. APC (Administrația Publică Centrală) cult	8. Instituțiile de prestări servicii	14. Instituțiile de
3. ONG-uri naționale și internaționale	9. Sistemul bancar	15. Ambasadele
4. Agenții economici	10. Instituțiile de învățământ	16. Sindicatele
5. Organizațiile politice internaționale	11. Instituțiile medicale	17. Organizațiile
6. Instituțiile culturale	12. Migranții	18. Mass-media

Analiza acestor actori a evidențiat următoarele concluzii:

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
APL nivel II	-activism -executarea normelor -colaborare -rezultate	-să conlucrăm -să respectăm normele propuse -să fim activi	-se va rupe orice relație, conlucrare -eșuarea planurilor -nu se va	-colaborare -ajutor material, financiar -atingerea scopului Propus	-colaborare -activism -oțelegere -ajutor material, financiar pentru elaborarea	Foarte Important

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
			atinge scopul dorit		planului strategic de dezvoltare	
APC (Administrația Publică Centrală)	-activism -îndeplinirea deciziilor -rezultate -colaborare -susținere	-să activăm in-tens în program -să îndeplinim toate cerințele ajungond la un rezultat satisfăcător	-aplicarea pedepselor -lipsa de colaborare -degradarea Comunității	-rezultatul activității -decizie -propuneri	-susținere -colaborare -responsabilitate -îndeplinirea deciziilor -înțelegere	Important
ONG-uri naționale și internaționale	- îndeplinirea cerințelor de colaborare - respectarea contractelor - promovarea imagini	- să apelăm pentru colaborare - să respectăm cerințele de colaborare - să promovăm imagine pozitivă	- nu ne vor susține - nu vom realiza proiectele onaintate	- prin programele onaintate - prin susținere financiară - prin diverse instruir	- colaborare durabilă - acceptarea unor cerințe ale Comunității	Foarte important
Agenții Economici din exteriorul raionului	-colaborare -activism -facilități în activitate	-să activăm în îndeplinirea sarcinilor	-anularea contractelor de colaborare -nu vom primi ajutor material -faliment	-prin surse financiare -materiale -crearea locurilor de muncă	-atingerea scopurilor și sarcinilor -să activeze -să creeze locuri de muncă -achitarea impozitelor	Foarte important
Organizațiile Politice	- cooperare - vot - încredere	să cooperăm - acțiune	- dezmembra - nu vor coopera cu comunitatea noastră- acțiune - promisiuni	-acțiune -promisiuni	-rezolvăm unele probleme ale comunității	Foarte important
Instituțiile culturale naționale	- frecventare	- să frecventăm manifestațiile culturale	- nu vor funcționa	- prin educare	- activități culturale diverse	Foarte important
Organizațiile donatoare	- apelare la susținere - promovarea imaginii	- să apelăm pentru colaborare - să respectăm cerințele de colaborare - să promovăm imagine pozitivă	- nu ne vor susține - nu vom realiza proiectele onaintate	- prin programele înaintate - prin susținere financiară - prin diverse instruirii	- colaborare durabilă - acceptarea unor cerințe ale Comunității	Foarte important
Instituțiile de	- achitarea la	- achitarea la timp a	- nu se vor	- prin calitatea	-prețuri	Foarte

Actorul	Ce așteaptă el de la noi?	Ce trebuie să facem ca să-i îndeplinim așteptările?	Ce se va întâmpla, dacă așteptările lui nu vor fi îndeplinite?	Prin ce ne influențează actorul?	Ce dorim de la el, de ce avem nevoie de el?	Cât de important este el pentru noi?
prestări servicii	timp a serviciilor - respectarea contractelor	serviciilor - să apelăm la serviciile acordate	presta servicii - nu vom avea condiții de trai	serviciilor prestate	raționale la serviciile prestate - îndeplinirea obligațiilor de furnizori	important
Companiile de asigurări	- conlucrare - adresare pentru asigurare - acceptarea serviciilor Prestate	- apelarea și acceptarea serviciilor	- vor dispărea	- serviciile acordate	- acordarea serviciilor calitative	Important
Instituțiile de Cult	- respectarea normelor morale - smerenie - evlavie - credință	- contribuții la construcția lăcașurilor - memorarea persoanelor trecute din viață	- degradarea societății - creșterea numărului de secte	- prin serviciile divine - prin promovarea valorilor religioase	- curățare sufletească - respectarea normelor religioase	Foarte important
Mass-media	- atenție - activism - susținere - propuneri - idei	- colaborare - susținere	- apariția conflictelor - proteste	- prin informație concretă -susținere	- promovare - implicare - conlucrare - sursă publicitară - informare	Important
Partidele politice	- cooperare - vot - încredere	- cooperăm - acțiune	-deforma -nu vor coopera cu comunitatea noastră	-acțiune -promisiuni	-rezolvăm unele probleme ale comunității	Important

VI. ANALIZA SWOT A RAIONULUI BRICENI

6.1. Resurse naturale

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• procent satisfacator de terenuri cu plantații forestiere• prezența resurselor acvatice• largirea suprafețelor plantate cu soiuri moderne de livezi cu suportul investițiilor private și bugetare de stat• creșterea suprafețelor plantate cu paduri• prezența terenurilor sub construcții• prezența luncii r. Prut• bonitate mare a solurilor• prezența resurselor de gips și calcar	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• cotă mică de terenuri sub pășuni• terenuri insuficiente amenajate pentru irigare• lipsa utilităților și serviciilor publice• suprafețe mici destinate terenurile fondului silvic aflate în proprietatea publică a UAT• lipsa Planului Local de Acțiuni de Mediu• implicare slabă a populației în domeniul protecției mediului• lipsa serviciilor de tratare a deșeurilor menajere• folosirea practicilor neprietenoase mediului în agricultură• lipsa mijloacelor bugetare pentru realizarea măsurilor de mediu• grad înalt de poluare a apelor• lipsa Planurilor Urbanistice Generale• cota mică a fondului de rezervă a terenurilor pentru dezvoltarea socială a localităților din raion
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• utilizarea terenurilor în circuitul agricol• acces la resurse acvatice stabile• acces la granturi și fonduri externe• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord• utilizarea rațională a resurselor locale• utilizarea rațională a resurselor forestiere	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">• agricultură supusă riscurilor și cataclismelor naturale• impactul crizei economice globale și naționale• instabilitate politică• abandonarea activităților agricole

6.2. Resursele umane

6.2.1 Aspecte demografice

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • așezare geografică reușită • prezența instituțiilor sociale dezvoltate • rata de divorțuri scăzută • trend descrescător a numărului persoanelor plecate oficial din raion • prezenta a 4 centre sociale comunitare(Larga,Briceni,Caracusenii-vechi,Drepcauti) 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • procesul de îmbătrânire demografică, este mai rapid decât cel înregistrat în mediu pe țară. • densitate redusă a populației • coeficient de îmbătrânire a populației mai mare ca media pe țară • reducerea populației tinere în structura pe vârste • infrastructură slab dezvoltată • instituții insuficiente care s-ar ocupa cu problemele tineretului • prevalarea mortalității asupra natalității • rata mortalității este superioară comparativ cu media pe țară • rata natalitatii este mai mica comparativ cu media pe țară • lipsa locurilor de muncă bine plătite • lipsa utilităților și serviciilor publice • rată scăzută a mișcării naturale a populației • trend crescător de persoane singuratice • trend ascendent de îmbătrânire demografică • rată scazuta a nupțialității populației • creștere ușoară a persoanelor singuratice
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • crearea unui centru comunitar social • diversificarea activitatilor in cadrul centrelor sociale existente • consolidarea capacitailor Centrelor sociale existente • posibilitatea atragerilor granturilor și investițiilor • participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • creșterea mai accentuată a disparității de gen. • noi valuri de migrațiune. • agricultură supusă riscurilor cataclismelor naturale. • impactul crizei economice globale și naționale. • instabilitate politică și economică.

6.2.2. Migrația populației

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• transfer de mijloace financiare în localitățile raionului de către cei plecați la muncă peste hotare• așezare geografică reușită• prezența instituțiilor sociale dezvoltate	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• număr ridicat de persoane apte de muncă plecate în afara localităților raionului• creșterea persoanelor plecate la muncă în afara localităților din raion• infrastructură slab dezvoltată• insuficiența instituțiilor care s-ar ocupa cu problemele tineretului• insuficiența locurilor de muncă bine plătite• lipsa utilităților și serviciilor publice• copii rămași fără supravegherea părinților• creșterea îmbolnăvirilor prin maladii social-condiționate (tbc, HIV)• copii rămași fără supravegherea părinților
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• folosirea resurselor financiare și a experienței și abilităților persoanelor plecate la muncă în afara în dezvoltarea comunitară.• posibilitatea atragerii granturilor și investițiilor private în dezvoltarea economică a localității.• participarea la proiectele în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord• creare de noi locuri de munca prin dezvoltarea economica locală	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">• neîntoarcerea familiilor celor plecați din localitate.• stagnarea întreprinderilor locale.• diminuarea cererii la produsele locale.• noi valuri de migrațiune.• impactul crizei economice globale și naționale.

6.2.3 Aspecte sociale

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none">• așezare geografică reușită• prezența instituțiilor sociale dezvoltate• trend de creștere a numărului de persoane active din punct de vedere economic• amplasare strategică la traseile de transport naționale	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none">• procent redus de persoane active în structura pe vârste• descreșterea numărului persoanelor ocupate în sectorul economic• creșterea constantă a numărului pensionarilor în structura pe vârste• număr relativ mare de persoane din păturile social vulnerabile• trend ascendent al numărului pensionarilor• creșterea numărului de pensionari cu grad de invaliditate• număr ridicat de persoane apte de muncă plecate în afara localității• creșterea persoanelor plecate la muncă în afara localității• infrastructură slab dezvoltată• lipsa instituțiilor care s-ar ocupa cu problemele tineretului• lipsa locurilor de muncă bine plătite• lipsa utilităților și serviciilor publice• lipsa unei discipline școlare, care a-r dezbate problemele vieții și familiei• nivelul redus de asigurare medicală a populației, comparativ cu media în țară• lipsa unui Centru de Plasament pentru boschetari în perioada rece a anului• lipsa spațiului locativ pentru tinerii specialiști• Prezența în teritoriu a cetățenilor fără acte de identitate din categorii defavorizate
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none">• deschiderea Centrului Intercomunitar în domeniul Social• acces la finanțări și fonduri externe• folosirea resurselor financiare și a experienței și abilităților gasterbaiteților în dezvoltarea comunitară• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none">• număr ridicat de familii, care se află sub pragul sărăciei• neîntoarcerea familiilor celor plecați în localitate• noi valuri de migrație• agricultură supusă riscurilor cataclismelor naturale• impactul crizei economice globale și naționale• diminuarea persoanelor apte de muncă

6.3. Infrastructura localităților raionului

6.3.1. Fondul locativ

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• creșterea gradului de asigurare a gospodăriilor cu utilități• așezare geografică favorabilă• proiecte implementate în domeniul infrastructurii de utilități	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• densitate redusă a populației, fapt ce duce la creșterea costurilor utilităților• mijloace financiare reduse disponibile pentru construcții de locuințe• acces limitat la mijloace creditare ipotecare la condiții favorabile• lipsa programelor de stat în domeniu• lipsa Planurilor Urbanistice Generale și a Planurilor Urbanistice Zonale• cotă mică de acoperire a sistemului de iluminare stradală• cotă mică de acoperire a sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare a localităților din raion
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• acces la fonduri și granturi externe• folosirea resurselor interne la construcții de locuințe• folosirea resurselor regenerabile• folosirea tehnologiilor moderne în construcții• folosirea resurselor financiare și a experienței și abilităților gasterbaiterilor în construcții• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord• participare la proiecte intercomunale	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">-relief accidentat-zonă supusă cataclismelor naturale-noi valuri de migrație-impactul crizei economice globale și naționale

6.3.2 Transport și comunicații

Analiza SWOT

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• prezența transportatorilor publici în raion• stații telefonice digitale moderne• acces la telefonie mobilă• creșterea numărului de utilizatori de telefonie fixă și mobilă• acces rapid la Internet• creșterea numărului de utilizatori de Internet	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• starea precară a drumurilor publice• posturi locale radio și TV insuficiente• număr redus de posturi TV și radio recepționate în raion• procent redus de drumuri asfaltate• lipsa Planurilor Urbanistice Generale și a Planurilor Urbanistice Zonale• număr insuficient de rute intercomunale• număr redus de unități de transport din proprietatea locuitorilor
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• așezare geografică favorabilă• accesarea fondurilor extrabugetare pentru renovarea infrastructurii• folosirea resurselor financiare și a experienței și abilităților gasterbaiterilor• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord• participare la proiecte intercomunale	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">• relief accidentat• zonă supusă cataclismelor naturale• noi valuri de migrație• impactul crizei economice globale și naționale• creșterea prețurilor la carburanți

6.3.3. Servicii de utilități

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• așezare geografică favorabilă• grad înalt de asigurare a gospodăriilor cu utilități publice în anumite localități• proiecte atrase în asigurarea instituțiilor publice și a populației cu utilități	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• cotă mică a sistemului de iluminare publică• serviciile de salubritate nu sunt create în majoritatea localităților raionului• gunoștele autorizate nu sunt amenajate corespunzător• sistemul de asigurare cu gaz natural nu cuprinde toate localitățile, grad scăzut de conectare, pret ridicat de instalare a gazului, precum și plată ridicată a utilizării gazului• costuri mari de încălzire a unităților publice• majoritatea localităților nu au sisteme de apă și canalizare• lipsa Planurilor Urbanistice Generale și a Planurilor Urbanistice Zonale
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• accesarea fondurilor extrabugetare pentru renovarea infrastructurii• întărirea capacității instituționale a întreprinderii municipale de a oferi servicii comunale cu utilități• crearea PPP pentru oferire de utilități• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord• participare la proiecte intercomunale	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">• teren accidentat• densitate redusă a populației, fapt ce duce la creșterea costurilor utilităților• zonă supusă cataclismelor naturale• impactul crizei economice globale și naționale

6.4. Economie locala

6.4.1. Potențial local

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • așezare geografică favorabilă • bonitate bună a solului destinat agriculturii • trend crescător al numărului AE • tradiții și experiență în creșterea producției agricole • creșterea vânzărilor a agenților economici în ultimii ani 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • economie locală nediversificată • număr redus de agenți economici • infrastructură slab dezvoltată • linsuficiența întreprinderilor din industria de prelucrare, industria ușoară și sfera serviciilor • fărâmițare excesivă a terenurilor agricole în procesul de producere • cotă mică a sistemului de irigare • utilizarea tehnologiilor neadaptate la schimbarea climatică • costuri mari de producere în agricultură
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • atragerea de fonduri externe. • dezvoltarea a noi genuri de activități economice. • dezvoltarea sectorului serviciilor în localitate. • crearea de noi întreprinderi mixte. • atragerea investițiilor străine în economia locală. • participarea la realizarea de proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord. • dezvoltarea infrastructurii sectorului de servicii. • favorizarea apariției unor noi tipuri de servicii destinate spre export. • asigurarea competiției în domeniul prestării serviciilor. • lansarea acțiunilor promoționale a imaginii întreprinderilor locale în străinătate, precum și a produselor și serviciilor autohtone orientate la export. 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Epuizarea surselor de finanțare locală a investițiilor. • Posibilitățile reduse ale statului în domeniul finanțării investițiilor în infrastructură. • Concurența acerbă pe piețele de desfacere externe pentru produsele moldovenești tradiționale. • Existența măsurilor protecționiste pe piețele de desfacere externe. • Menținerea în regiune a proceselor migrației de muncă. • Prezența impedimentelor de ordin administrativ în atragerea investițiilor. • Competiția regională sporită în domeniul atragerii investițiilor. • Creșterea prețurilor la resursele energetice.

6.4.2. Agricultură

6.4.2.1. Sectorul vegetal

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -așezare geografică reușită -producție relativ diversificată -condiții favorabile dezvoltării agriculturii -experiență în creșterea livezilor -bonitate bună a solului -prezența sistemelor de irigare 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • randamente și producții totale agricole mici • practicarea de activități agricole de subzistență. • tehnică agricolă învechită cu un grad ridicat de uzură • infrastructură slab dezvoltată (drumuri, etc.) • lipsa capacităților de prelucrare și păstrare a produselor agricole • capacități reduse ale producătorilor agricoli în domeniul marketingului agricol • lipsa unui program strategic de revigorare a sectorului la nivel de raion • ineficiența fabricilor locale de prelucrare a produselor agricole
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • utilizarea resurselor regenerabile. • pregătirea cadrelor pentru agricultură în afara țării. • practicarea leasingului pentru capitalizarea întreprinderilor • transfer relativ rapid al tehnologiilor avansate (semințe, material săditor, fertilizanți, mașini și echipament etc.) care sporesc productivitatea sectorului. • modernizarea sistemului autohton de management al calității, de inofensivitate a produselor alimentare și sănătate a plantelor și animalelor. • sporirea investițiilor în sector atât locale, cât și străine, care ar spori competitivitatea și inovația prin transfer de <i>know-how</i>, crearea de noi calificări cerute de piață, modernizarea infrastructurii de piață și de irigare, precum și implementarea standardelor de calitate. • accesarea fondurilor pentru agricultură locale și străine (de exemplu, fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli). 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa de coerență în acțiunile statului în spațiul rural. • probabilitate ridicată de producerea riscurilor naturale. • vulnerabilitatea sporită a agriculturii față de impactul factorilor externi, barierele netarifare în comerț, instabilitatea piețelor produselor agroalimentare, etc. • infrastructura de irigare învechită și uzată. • plantațiile multianuale degradate și cu un grad sporit de uzură morală. • impactul crizei economice globale și naționale. • prețuri ridicate și instabile la inputuri și prețuri reduse la outputuri în agricultură. • avansarea la scară globală a cerealelor genetic. • progresul lent de tranziție de la sistemul de standarde bazat pe GOST-uri la unul bazat pe standardele internaționale • tergiversează pătrunderea produselor moldovenești pe piețele de valoare înaltă.

6.4.2.2.Sectorul animal

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • așezare geografică reușită • prezența factorilor de producere • tradiții și experiență în creșterea animalelor • condiții climaterice favorabile • fond satisfăcător de pășuni • condiții climaterice favorabile creșterii animalelor 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • reducere a efectivului de animale • eficiență redusă • deficit de furaje • ferme cu efectiv numeric foarte mic • lipsa capacităților industriale de producere a cărnii • lipsa mijloacelor financiare de susținere a producătorilor locali de către stat • dominația clară în sector a gospodăriilor casnice • lipsa unui sistem de colectare a produselor animale de la populație • infrastructură slab dezvoltată • ineficiența potențialului local de creștere a bovinelor și porcinelor;
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizarea sistemului autohton de management al calității, de inofensivitate a produselor alimentare și sănătate a plantelor și animalelor. • sporirea investițiilor în sector atât locale, cât și străine, care ar spori competitivitatea și inovația prin transfer de <i>know-how</i>, crearea de noi calificări cerute de piață, modernizarea infrastructurii de piață și de irigare, precum și implementarea standardelor de calitate. • acces la piețele agroalimentare . • diversificarea activităților economice din sector prin dezvoltarea cuniculturii, pisciculturii, apiculturii, etc, • accesul la fondurile agricole guvernamentale și externe. • folosirea raselor genetic performante în condițiile RM. • asimilarea experienței internaționale avansate privind dezvoltarea producerii plantelor de nutreț în condiții similare etc. • elaborarea unor strategii eficiente de marketing și export. 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa de coerență în acțiunile statului în spațiul rural. • conjuncturile nefavorabile pe piețele internaționale; • stoparea finanțării proiectelor și programelor de dezvoltare în spațiul rural etc.; • exodul forței de muncă calificate. • condiții climaterice nefavorabile. • prețuri fluctuante și mici la produsele animale în raport cu costurile. • impactul crizei economice globale și naționale • prețuri instabile la resursele energetice • creșterea importurilor de produse animaliere. • menținerea în continuare a situației curente în care produsele animaliere sunt aduse în țară pe filierele de contrabandă.

6.4.3. Industria, comerțul și serviciile

<p><u>Puncte tari</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • așezare geografică reușită • stabilitate a întreprinderilor în sfera serviciilor • prezența anumitor factori de producere (terenuri și clădiri) • creșterea volumului de vânzări 	<p><u>Puncte slabe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • cota sectorului industrial în DEL este mică • sector de servicii slab dezvoltat • lipsa entităților economice specializate în colectarea produselor agricole și aprovizionarea cu input-uri agricole • volum de vânzări foarte mic
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • atragerea investițiilor străine directe în sectorul industrial și sectorul serviciilor. • acces la programele de stat pentru susținerea IMM-urilor. • modernizarea sistemului autohton de management al calității, de inofensivitate a produselor alimentare și sănătate a plantelor și animalelor. • sporirea investițiilor în sector atât locale, cât și străine, care ar spori competitivitatea și inovația prin transfer de <i>know-how</i>, crearea de noi calificări cerute de piață, modernizarea infrastructurii de piață, precum și implementarea standardelor de calitate. • acces la piețele agroalimentare • elaborarea unor strategii eficiente de marketing și export. 	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • impactul crizei economice globale și naționale. • prețuri instabile la resursele energetice. • lipsa de coerență în acțiunile statului în susținerea IMM-urilor.. • conjuncturile nefavorabile pe piețele internaționale. • exodul forței de muncă calificate. • prețuri fluctuante și mici la produsele industriale în raport cu costurile. • prețuri instabile la resursele energetice. • creșterea importurilor. • menținerea în continuare a situației curente în care produsele industriale sunt aduse în țară pe filierele de contrabandă.

6.4.4. Potențialul de afaceri

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• așezare geografică reușită• stabilitate economică relativă a întreprinderilor locale• prezența anumitor factori de producere (terenuri și clădiri)	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• potențial de afaceri restrâns• număr redus de întreprinderi în domeniu• majoritatea AE au raportat pierderi financiare• activități nediversificate în domeniu• piețele locale sunt neamenajate• multe localități din raion nu au piețe locale
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• eficientizarea potențialului agricol• modificarea structurilor culturilor agricole, în favoarea creșterii suprafețelor culturilor multianuale și extinderea suprafețelor ocupate de înființările agricole pe teren protejat• restabilirea efectivului de animale• deschidere de afaceri noi în sfera serviciilor• dezvoltarea turismului rural• acces la fonduri externe• diversificarea activităților economice• valorificarea resurselor locale inclusiv cele regenerabile• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">• impactul crizei economice globale și naționale.• prețuri instabile la resursele energetice.• lipsa de coerență în acțiunile statului în susținerea IMM-urilor..• conjuncturile nefavorabile pe piețele internaționale.• exodul forței de muncă calificate.• prețuri fluctuante și mici la produsele industriale în raport cu costurile.• prețuri instabile la resursele energetice.• creșterea importurilor.• menținerea în continuare a situației curente în care produsele industriale sunt aduse în țară pe filierele de contrabandă.

6.5. Servicii sociale

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• așezare geografică reușită• proiecte implementate în domeniu social• infrastructură socială dezvoltată• utilizare satisfăcătoare a capacităților instituțiilor sociale• personal pregătit a instituțiilor respective• capacități satisfăcătoare ale factorilor interesați în domeniul atragerii fondurilor din domeniul social	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• stare demografică critică• lipsa serviciilor pentru tineret• infrastructură slab dezvoltată• starea tehnică a imobilelor nesatisfăcătoare• stadioane locale neamenajate• nepracticarea modului sănătos de viață• Implicarea slabă a societății și altor structuri publice în probleme de sănătate• capacitate financiară redusă a APL pentru a contribui la dezvoltarea Instituției medicale• imperfecțiunea Cadrului legal de finanțare a Ocrotirii Sănătății din Bugete Locale
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• accesare de fonduri extrabugetare• creare de noi servicii sociale• diversificarea serviciilor sociale• eficientizarea serviciilor sociale existente• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">• durabilitate insuficientă a serviciilor sociale• trend demografic negativ• noi valuri de migrație• impactul crizei economice globale și naționale• asigurarea durabilității proiectelor sociale implementate• instabilitate politică

6.6. Finanțele publice

<u>Puncte tari</u> <ul style="list-style-type: none">• prezența insuficientă a agenților economici cu o bază fiscală satisfăcătoare• trend de creștere a veniturilor bugetare• condiții bune pentru dezvoltarea agriculturii (climă, potențial de irigare, bonitate ridicată a solului)	<u>Puncte slabe</u> <ul style="list-style-type: none">• stare demografică critică• economie nediversificată• bază fiscală insuficientă• lipsa instituțiilor care a-r dezvolta economia locală• capacități reduse ale APL de a stimula DEL• lipsa autonomiei financiare ale APL• pondere mare în buget a transferurilor• evaziune fiscală, procent ridicat a economiei tenebre• munca la negru a angajaților în sectorul privat• acordarea resurselor bugetare conform criteriului politic• Incapacitatea financiară a APL pentru a contribui la dezvoltarea Instituției medicale
<u>Oportunități</u> <ul style="list-style-type: none">• dezvoltarea economiei locale prin utilizarea resurselor locale și atragerea investițiilor.• accesare de fonduri extrabugetare.• participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord.• deschidere de afaceri noi în sfera serviciilor.• dezvoltarea turismului rural.• acces la fonduri externe.• diversificarea activităților economice.• Elaborarea CCTM	<u>Riscuri</u> <ul style="list-style-type: none">• erodarea bazei fiscale și, respectiv, reducerea considerabilă a veniturilor fiscale.• trend demografic negativ.• noi valuri de migrațiune.• impactul crizei economice globale și naționale.

6.7. Administrația locală și sectorul asociativ.

<u>Puncte tari</u>	<u>Puncte slabe</u>
<ul style="list-style-type: none">• așezare geografică reușită• relații de parteneriat cu APC și APL• relații bune de colaborare cu agenții economici și alți actori locali;• existența pentru fiecare funcționar a fișelor de post• participarea unor funcționari la cursuri de instruire• fluctuația redusă de cadre• prezența paginii WEB a raionului www.briceni .md	<ul style="list-style-type: none">• stare demografică critică• infrastructură slab dezvoltată• capacitate instituțională redusă a Consiliului local în domeniul dezvoltării intercomunale• capacitati reduse ale ONG la nivel local• existența problemelor ce țin de amenajarea locurilor de muncă;• lipsa unui dictofon pentru secretarul consiliului necesar la ședințele consiliului ;• lipsa unui Plan de Cheltuieli pe Termen Mediu• lipsa contribuțiilor statului pentru funcțiile delegate;• venituri proprii mici pentru planificare;• capacități reduse de acumulare a veniturilor la bugetul local• lipsa Regulamentului intern privind auditul;• neefectuarea auditului intern referitor la managementul resurselor financiare;• lipsa personalului specializat pentru efectuarea auditului intern;• supraîncărcarea funcționarilor;• motivația insuficientă a consilierilor, funcționarilor ;• salarizare redusă, care nu corespunde funcțiilor exercitate;• insuficiența de unități în statele de personal.• necoresponderea funcțiilor cu statele de personal;• existența funcțiilor neacoperite financiar;• necesitatea suplinirii anumitor activități cu personal din alte direcții decât cele competente;• necoresponderea studiilor funcționarilor cu funcțiile îndeplinite;• slaba conlucrare cu ONG-le naționale pentru elaborarea proiectelor și atragerea investițiilor;• parteneriate insuficiente cu alte UAT și a înfrățirii cu localități din exteriorul țării.• lipsa bazelor de date (MoldLex, cadastru, contabile);• insuficiența mijloacelor de informare a

	<p> cetățenilor.</p> <ul style="list-style-type: none">• utilizare modestă a tehnicii și programelor electronice• circulația și schimbul de informații se efectuează preponderent pe suport de hârtie;• sector asociativ slab dezvoltat
<p><u>Oportunități</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ accesare de fonduri extrabugetare▪ participare la proiecte în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord.▪ stabilirea unor principii clare în redistribuire a veniturilor de la bugetul de stat spre bugetele unităților administrativ-teritoriale, inclusiv prin promovarea unei noi legi privind finanțele publice locale.	<p><u>Riscuri</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ trend demografic negativ.▪ impactul crizei economice globale și națională.• erodarea bazei fiscale și, respectiv, reducerea considerabilă a veniturilor fiscale.• noi valuri de migrațiune.

VII.MISIUNEA,VIZIUNEA ȘI VALORILE R.BRICENI

În cadrul seminarelor în mod participativ au fost elaborate misiunea, viziunea, valorile și principiile dezvoltării durabile.

7.1.Misiunea raionului Briceni- este de a crea condiții de dezvoltare cetățenilor și APL de nivelul I prin prestarea serviciilor publice calitative intercomunale,coordonând activitățile APL și valorificând potențialul local, dezvoltând avantajele competitive și păstrând tradițiile și obiceiurile locale.

7.2.Viziunea raionului Briceni– pol de creștere regional,cu o dezvoltare integrata, multinational si multicultural al RDN amplasat pe arterele de transport regionale, naționale și internaționale cu infrastructură dezvoltată,condiții de trai decente,cu rețele administrative,educaționale,social-culturale, turistice, economice optimizate care utilizează eficient amplasarea geografică favorabilă si resursele proprii.

7.3. Valorile raionului Briceni

Participanții atelierilor de planificare strategică consideră că cetățenii raionului împărtășesc anumite valori comune, prin urmare activitatea și dezvoltarea ei strategică trebuie să fie guvernată de:

7.3.1. Valorile dezvoltării durabile

1. Echitate socială
2. Încredere
3. Responsabilitate
4. Profesionalism
5. Transparență
6. Deschidere
7. Voluntariat
8. Creativitate
- 9.Eficiență

7.3.2. Principiile dezvoltării durabile

1. Participarea și implicarea cetățenilor
2. Valorizarea resurselor locale
3. Abordarea strategică a nevoilor locale
4. Dezvoltare durabilă
5. Promovarea voluntariatului
6. Respectarea obiceiurilor și tradițiilor locale
7. Neapartenența politică și/sau religioasă
8. Învățare permanentă
9. Transparența procesului de dezvoltare
10. Respectarea diversității
11. Promovarea egalității șanselor
12. Promovarea parteneriatului

VIII.PLANUL DE ACȚIUNI

8.1.Formularea obiectivelor orizontale și strategice

Obiectivele Strategice sunt formulate foarte general și sunt valabile pentru o perioadă de cel puțin 6 ani. Acest cadru temporal a fost ales pentru a preveni repetarea procesului general de elaborare a PSDSE după primul ciclu operațional de 3 ani și pentru a oferi o planificare durabilă pe termen lung. Identificarea Obiectivelor Strategice are la bază viziunea, orientarea strategică și avantajele comparative ale localității.

Obiectivele operaționale (OO) stabilite urmăresc realizarea Obiectivului Strategic, constituind un scenariu pentru o perioadă de 6 ani. Deseori, OO reprezintă o combinație între intervenții (proiecte), reforme și formare de capacități.

Obiectivele orizontale facilitează realizarea obiectivelor strategice. Mai mult ca atât, ele sunt o precondiție a realizării cu succes a obiectivelor strategice. Grupul de lucru a identificat 2 obiective orizontale:

Obiectivul orizontal 1(O.Or.1.) -Edificarea societății civile și activizarea comunităților locale.

Obiectivul orizontal 2(O.Or.2.)-Colaborare activă dintre APL și locuitori.

În cadrul atelierului de planificare s-au trecut în evidență punctele slabe și avantajele comparative, s-au depistat anumite pericole și oportunități ale mediului extern pentru dezvoltarea orașului.

Din prezentările participanților s-a stabilit lista problemelor care sunt prezente în comunitate, care au fost grupate pe probleme strategice majore, care au fost transformate în 5 obiective strategice,avînd în vedere analiza socio –economică și analiza SWOT a raionului:

Obiectivul strategic OS.1- Dezvoltarea infrastructurii și amenajării teritoriului

Obiectivul strategic OS.2- Dezvoltarea economică locală

Obiectivul strategic OS.3- Educație,cultură și protecție socială

Obiectivul strategic OS.4- Protecția mediului înconjurător,eficiență energetică și utilizarea energiilor regenerabile

Obiectivul strategic OS.5- Consolidarea APL și dezvoltarea parteneriatelor

La rîndul său, fiecare obiectiv strategic a fost desecat în mai multe obiective operaționale, care pe parcursul implementării PSDSE în dependență de condițiile interne și externe pot fi

transformate în proiecte(unul sau mai multe). Metodologia dată permite de a folosi Planul Strategic dat în cadrul altor instrumente moderne de gestiune: bugetul de performanță,managementul de performanță,etc.

VIZIUNEA

Viziunea raionului Briceni— pol de creștere regional, multinational si multicultural al RDN amplasat pe arterele de transport regionale, naționale și internașionale cu infrastructură dezvoltată,condiții de trai decente,cu rețele administrative,educaționale,social-culturale, turistice, economice optimizate care utilizează eficient amplasarea geografică favorabilă.

Obiectivul orizontal 1		Obiectivul orizontal 2		
Edificarea societății civile și activizarea comunităților locale.		Colaborare activă dintre autoritățile APL și locuitorii raionului .		
Obiectivul strategic OS.1 Dezvoltarea infrastructurii și amenajării teritoriului	Obiectivul strategic OS.2 Dezvoltarea economică locală	Obiectivul strategic OS.3 Educație,cultură și protecție socială	Obiectivul strategic OS.4 Protecția mediului înconjurător,eficiență energetică și utilizarea energiilor regenerabile	Obiectivul strategic OS.5 Consolidarea APL și dezvoltarea parteneriatelor
Obiectivul operațional OO.1.1. Modernizarea infrastructurii drumurilor publice	Obiectivul operațional OO. 2.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri(business incubatoare, Centre de Consultanță, Parcuri industriale,etc.)	Obiectivul operațional OO.3.1. Reabilitarea și modernizarea unităților de învățământ	Obiectivul operațional OO.4.1. Amenajare spații verzi și a unei zone de agrement	Obiectivul operațional OO. 5.1. Întărirea capacității instituționale APL
Obiectivul operațional OO.1.2. Modernizare apeduct și canalizare	Obiectivul operațional OO. 2.2. Consolidarea capacităților	Obiectivul operațional OO. 3.2. Reabilitarea si constructia salii si terenurilor de sport,edificiilor culturale	Obiectivul operațional OO. 4.2. Promovarea comportamentului prietenos față de mediu și conservarea resurselor naturale	Obiectivul operațional OO. 5.2. Informatizarea instituției
Obiectivul operațional OO.1.3.		Obiectivul	Obiectivul	Obiectivul operațional OO. 5.3. Informarea

<p>Înființarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor</p> <p>Obiectivul operațional OO.1.4.</p> <p>Construcția și renovarea sistemului de iluminare publică</p> <p>Obiectivul operațional OO.1.5.</p> <p>Modernizarea sistemului de încălzire public</p> <p>Obiectivul operațional OO. 1.6.</p> <p>Definitivarea PUG și PUZ – managementul teritoriului</p>	<p>Agenților Economici</p> <p>Obiectivul operațional OO. 2.3.</p> <p>Stimularea și dezvoltarea agriculturii</p> <p>Obiectivul operațional OO. 2.4.</p> <p>Dezvoltarea și diversificarea serviciilor</p>	<p>operațional OO. 3.3.</p> <p>Iniințarea serviciului integrat de asistență și protecție socială</p> <p>Obiectivul operațional OO.3.4.</p> <p>Măsuri de îmbunătățire a actului medical</p>	<p>operațional OO. 4.3.</p> <p>Combaterea eroziunii solului și amenajări hidrotehnice</p> <p>Obiectivul operațional OO.4.4.</p> <p>Împăduriri în zone afectate de defrișări</p> <p>Obiectivul operațional OO.4.5</p> <p>Masuri de EE și ER.</p>	<p>populației, creșterea transparenței</p> <p>Obiectivul operațional OO. 5.4.</p> <p>Renovarea și dotarea APL</p>
--	---	--	--	--

8.2. Plan de acțiuni de implementare a obiectivelor strategice

Fiecare Obiectiv Strategic a fost divizat în proiecte și activități, care sunt reflectate sub formă de tabel.

Obiectivul orizontal 1(O.Or.1.) -Edificarea societății civile și activizarea comunităților locale.

	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele financiare	Responsabil
O.Or.1.	1.	Informarea potențialilor beneficiari referitor la înregistrarea ONG	2014-2015	APL,DONATORI	APL,ONG
	2.	Diseminarea cunoștințelor despre procedurile legale de funcționare a ONG și voluntarilor	2014-2015	APL,DONATORI	APL,ONG
	3.	Dezvoltare de capacități în domeniul managementului ONG și accesării de fonduri	2014-2015	APL,DONATORI	APL,ONG
	4.	Crearea unui fond raional de susținere a proiectelor APL I și ONG(ca contribuție)	2014-2020	APL	APL

Obiectivul orizontal 2(O.Or.2.)-Colaborare activă dintre APL și locuitorii raionului.

	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele financiare	Responsabil
O.Or.2.	1.	Participarea permanentă a cetățenilor în procesul decizional al APL	Permanent	APL,DONATORI	APL,ONG
	2.	Crearea bazei de date cu caracter economic (pentru AE)	2014	APL,DONATORI	APL,ONG
	3.	Evidența unui registru raional a inițiativelor comunitare	2014-2015	APL	APL
	4.	Delegarea ONG a realizării de proiecte din din sursele Bugetului raional	2014-2020	APL	APL,ONG
	5.	Campanii de informare a cetățenilor privind modalitățile de intervenție în actul decizional	2014-2020	APL	APL

O.S.1.Dezvoltarea infrastructurii și amenajării teritoriului

OO	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele financiare	Respo nsabil
OO.1.1. Modernizare a infrastructurii drumurilor publice	1.	Elaborarea politicilor publice locale în domeniul drumurilor	2014-2015	APL	APL
	2.	Elaborarea strategiei raionale în domeniul drumurilor	2014	APL	APL
	3.	Elaborarea SF (prefezabilitate) a drumurilor intercomunale	2014-2018	APL,BS	APL
	4.	Construcție porțiunii de drum L-20 Briceni-Grimancauti(5,6 km)	2014-2015	APL,RDN, 37,62 mln Lei	APL,A PC
	5.	Reabilitarea infrastructurii rutiere spre punctele vamale Briceni și Larga(3,7 km)	2014-2015	APL,ADR 24 mln Lei	APL,A DR
	6.	Construcție drumurilor intercomunale	2014-2018	APL,ADR	APL,A DR
	7.	Elaborarea mecanismelor instituționale și financiare adecvate de reabilitare a drumurilor	2014	APL	APL
	8.	Reconstrucția și construcția drumurilor de acces a școlilor de circumscripție,procurarea mijloacelor de transport	2014-2017	APL	APL
	9.	Reabilitarea a 15 km de drum de acces către gunoștile zonale	2015-2017	APL Donatori	APL
	10.	Reconstrucția drumurilor intercomunale: Lipcani-Corjeuți-Tabani-Briceni	2014-2020	APL,APC	APL
	11.	Reparația drumului L-37 Lipcani-Balasinesti-Corjeuți-Tîrnova , sectorul din s.Corjeuți și s.Trinca	2014	ADR Nord, 4,4 mln Lei	APL
	12.	Reconstrucția drumurilor intercomunale: Hlina-Larga-Cotiujeni-Briceni	2014-2020	APL,APC	APL
	13.	Reparația drumurilor locale din s.Hlina	2014	APL,APC, 150 mii Lei	APL
	14.	Reparația drumurilor locale din s.Slobodca-Șirăuți	2014	APL,APC, 300 mii Lei	APL
	15.	Reparația drumurilor locale din s.Bogdănești	2014	APL,APC, 150mii Lei	APL
	16.	Reparația drumurilor locale din s.Bulboaca	2014	APL,APC, 200 mii Lei	APL

17.	Reparația drumurilor locale din s.Grimincăuți	2014	APL,APC, 400 mii Lei	APL
18.	Reparația drumului local și podului din s.Colicăuți	2014	APL,APC, 200mii Lei	APL
19.	Reparatia str. Eminescu, (800 m), or. Briceni	2014	2.4 mln Lei FR	APL
20.	Reparatia drumului spre cimitir, (800 m), din s. Bezeda, com. Bogdănești	2014	200 mii Lei FR	APL
21.	Reparatia drumului Colicăuți-Trebisăuți, (2 km)	2014	250 mii Lei, FR	APL
22.	Ultima stradă - partea de sus a satului Slobozia-Șirăuți (300m)	2014	200 mii Lei FR	APL
23.	Reparatia drumului central spre cimitirul nr 1, (300m), Șirăuți	2014	180 mii Lei FR	APL
24.	Drumul centru-cimitirul nr, (2, 500m), Șirăuți	2014	220 mii Lei FR	APL
25.	Reparația unei porțiuni de drum din centrul satului Hlina , (200 m.)	2014	300 mii Lei FR	APL
26.	Reparația unei porțiuni de drum din s. Drepcăuți, (M14 – 500m la dreapta)	2014	400 mii Lei FR	APL
27.	s. Groznița – strada centrală, (1,5 km)	2014	200 mii Lei FR	APL
28.	Reparatia portiunii de drum M-26 Stația autobuz Răscruce – Tețcani, (4,5 km) din s. Corjeuți	2014	250 mii Lei FR	APL
29.	Reparația drumului de acces spre cimitir, or. Lipcani	2014	190 mii Lei FR	APL
30.	Reparația și amenajarea scurgerilor drumului de acces spre s. Șirăuți din or. Lipcani	2014	200 mii Lei FR	APL
31.	Reparația drumurilor locale, s. Criva	2014	350 mii Lei FR	APL
32.	Plombări ale drumurilor către grădiniță, gimnaziu, casa părinteasca Gr. Vieru, de acces la cartier locativ nou din s. Pererita	2014	600 mii Lei FR	APL
33.	Reparația străzii Victoriei, varianta albă a str. Școlară, reparația drumului de acces la cimitir, s. Tețcani	2014	600 mii Lei FR	APL
34.	Reparația barajului, reparația drumului de acces la grădiniță, reparația drumului de acces la cimitir, s. Tabani	2014	400 mii Lei FR	APL
35.	Reparația drumului de acces spre gunoiște, reparația a 500 m porțiuni de drum cu grad înalt de	2014	350 mii Lei FR	APL

	deteriorare, s. Balasinești			
36.	Reparația drumurilor de acces spre școală, grădiniță, cimitir din s. Beleavinți	2014	350 mii Lei, FR	APL
37.	Reparația a 800 m. a drumului spre cimitir, s. Coteala	2014	350 mii Lei, FR	APL
38.	Reparația drumului la grădiniță, la Oficiul Medicilor de Familie din s. Medveja	2014	350 mii Lei, FR	APL
39.	Reparația drumurilor de acces către biserică, cimitir și școală; fântână arteziană, satul Cotiujeni	2014	350 mii Lei, FR	APL
40.	Reparația drumurilor de acces spre cimitir, școală, grădiniță și cartier locativ nou, s. Grimăncăuți	2014	500 mii Lei, FR	APL
41.	Reparația drumurilor spre cimitir (800 m), spre moară, spre cartierul locativ nou, s. Trebisăuți	2014	500 mii Lei, FR	APL
42.	Reparația drumurilor spre școală, spre grădiniță din s. Halahora de Sus	2014	350 mii Lei, FR	APL
43.	Reparația drumurilor spre școală, spre grădiniță, Oficiul Medicilor de Familie, cimitir, s. Bulboaca	2014	350 mii Lei, FR	APL
44.	Reparația străzii Filimon Dranca, com. Larga	2014	750 mii Lei, FR	APL
45.	Reparația drumului Lipcani-Balasinești-Corjeuți-Trinca(L37),22.3 km	2014	150 mii Lei, CR	APL
46.	Reparația drumului Lipcani-Podvirievca(L35) 3,6 km	2014	150 mii Lei, CR	APL
47.	Reparația drumului Lipcani-stația Lipcani(L34)3,3 km	2014	100 mii Lei, CR	APL
48.	Reparația drumului Briceni-Grimincăuți-frontiera UA(L20)5,0km	2014	200 mii Lei, CR	APL
49.	Reparația drumului Hlina-Larga-Medveja(L32)15,5 km	2014	350 mii Lei, CR	APL
50.	Reparația drumului Coristăuți-Halahora de Sus-Tărnova(L23) 15,2 km	2014	300 mii Lei, CR	APL
51.	Reparația drumului Briceni-Larga-Kelmineț(UA)(L19) 24,06km	2014	450 mii Lei, CR	APL
52.	Reparația drumului Briceni-Tabani-Corjeuți(L26)27,0km	2014	500 mii Lei, CR	APL
53.	Reparația drumului Beleavineț-Balasinești-Pererîta(L30)12,0km	2014	200 mii Lei, CR	APL
54.	Reparația drumului Lipcani-Sl.Șirăuți-Tețcani-	2014	500 mii Lei, CR	APL

		Bezeda(L36)22,4km			
	55.	Reparația drumului M1 de acces spre o.Briceni, 1,3 km	2014	100 mii Lei, CR	APL
OO.1.2. Modernizare apeduct și canalizare	56.	Elaborarea politicilor publice raionale în domeniul asigurării cu apă și canalizare	2014	APL	APL
	57.	Elaborarea studiilor de fezabilitate	2014-2015	APL	APL
	58.	Elaborarea proiectelor tehnice	2014-2015	APL	APL
	59.	Curățirea fântînilor și bazinelor acvatice	Permanenent	APL	APL
	60.	Instalarea filtrelor de purificare a apei la instituțiile din subordinea CR	2014-2020	APL,Don.	APL
	61.	Petrecerea concursului raional Cea mai amenajată fântină	Anual	APL	APL
	62.	Întroducerea sistemului de monitoring a calității apei	2014	APL	APL
	63.	Elaborarea ghidului de bune practici în domeniul asigurării cu apă potabilă și canalizării	2015-2016	APL Donatori	APL
	64.	Construcția sistemului de aprovizionare cu apă potabilă din s.Tetcani	2014	FEN,APL, 3.58 mln Lei	APL
	65.	Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă potabilă din s.Corjeuți Desconservarea a 3 sonde arteziene	2014-2015	APL,Don.	APL
	66.	Instalarea unui sistem de tratare a apei potabile din s.Criva	2016-2017	APL,Don.	APL
	67.	Extinderea sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă din s.Pererîta, Tețcani, Bogdănești,Grimești, Caracușeni vechi, Colicăuți,Mărcăuți, Halahora,Bulboaca, Trebisăuți,Grimincăuți,Berlineț, Beleavineț,Cotiujeni,Larga, Hlina, Medveja	2014-2020	APL,Don.	APL
	68.	Elaborarea documentelor tehnice Balasinești,Șirăuți,Slobodca-Șirăuți, Coteala.	2014-2016	APL	APL

	69.	Construcția stației de epurare Briceni	2014-2015	APL,APC,Don.	APL
	70.	Reconstrucția și extinderea rețelei de canalizare în o.Lipcani și o.Briceni	2014-2016	APL,APC,Don.	APL
OO.1.3. Înființarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor	71.	Elaborarea politicilor publice locale în domeniul colectării selective a deșeurilor	2014	APL	APL
	72.	Crearea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor și a unei stații de sortare în zona o.Lipcani în cadrul Programului Regional Nord	2015-2017	APL RDS	APL
	73.	Întărirea capacității instituționale a ÎM în domeniul tratării selective a deșeurilor	2014-2015	ÎM,Don.	ÎM, APL
	74.	Promovarea activităților de conștientizare a publicului și formarea capacității de gestionare a deșeurilor.	2014-2018	ÎM	ÎM,AP L
	75.	Elaborarea studiilor de fezabilitate	2014-2018	APL	APL
	76.	Elaborarea proiectelor tehnice	2014-2018	APL	APL
	77.	Elaborarea ghidului de bune practici în domeniul gestionării deșeurilor	2014	APL,Don.	APL ONG
	78.	Amenajarea a 4 gunoiști zonale	2015-2017	APL,FEN	APL
	79.	Reabilitarea a 15 km de drum de acces către gunoiștile zonale	2015-2016	APL	APL
	80.	Elaborarea schemei de amplasare a platformelor pentru deșeuri	2014	APL	APL
	81.	Amenajarea gunoiștilor existente pentru deșeuri biodegradabile	2014-2016	APL,FEN	APL
	82.	Crearea Asociației intercomunale raionale	2015	APL	APL
	83.	Construcția fabricii de prelucrare a deșeurilor	2016	APL,ADR	APL, ADR
	84.	Crearea sistemelor de selecție a deșeurilor la nivel de comunități,instituții, cetățeni	2014-2017	APL,Don.	APL, ONG
	85.	Informare populației și factorilor de decizie în domeniul gestionării deșeurilor	Perman ent	APL,Don.	APL, ONG
86.	Elaborarea PS raional în domeniul gestionării deșeurilor	2014-2015	APL Don.	APL	
87.	Colectarea și tratarea deșeurilor	2017-	APL,Don.	APL	

		primejdioase	2018		
	88.	Crearea parteneriatelor APL1-APL2-AE-ONG în domeniul gestionării deșeurilor	2014-2015	APL	APL
	89.	Construcția poligonului de depozitare a deșeurilor menajere solide în s.Grimincăuți	2015	APL,APC,Don.	APL
	90.	Implimentarea sistemului integrat de colectare a deșeurilor în toate localitățile raionului prin intermediul Parteneriatului Public Privat	2014-2015	APL	APL
OO.1.4. Construcția și renovarea sistemului de iluminare publică	91.	Aplicarea sistemelor regenerabile și eficiente energetic în domeniul iluminării publice	2014-2018	APL ÎM	APL ÎM
	92.	Construcția sistemelor de iluminare a drumurilor intercomunale	2017-2020	APL,Don.	APL
	93.	Reabilitarea și construcția sistemelor de iluminare a instituțiilor din subordinea CR	2014-2016	APL,Don.	APL
	94.	Elaborarea ghidului de bune practici în domeniul iluminării publice	2014	APL,Don.	APL
	95.	Elaborarea politicilor publice în domeniu	2014	APL	APL
	96.	Iluminarea străzii centrale Hlina	2014	APC, 50 mii Lei	APL
	97.	Iluminarea strazilor din s.Balasinesti	2014	APC, 300 mii Lei	APL
OO.1.5. Modernizarea sistemului de încălzire public	98.	Izolarea termică a clădirilor sociale	2014-2018	APL,BS	APL
	99.	Modernizarea sistemului de încălzire publică,inclusiv din resursele regenerabile	2014-2018	APL,Don.	APL
	100.	Gazificarea instituțiilor din subordine	2014-2015	APL,Don.	APL
	101.	Activități de conștientizare a cetățenilor privind încălzirea caselor cu resurse regenerabile și utilizarea soluțiilor de eficiență energetică	2014-2016	APL	APL
	102.	Înlocuirea cazapelor existente cu sisteme performante cu randament	2014-2020	APL,Donatori	APL
	103.	Editarea unui ghid de modernizare a sistemelor termice			
OO. 1.6. Definitivare a PUG și PUZ –	104.	Informarea actorilor interesați despre PUG	PERMANENT	APL	APL
	105.	Pregătirea registrului resurselor	2014	APL	APL

managem ntul teritoriului		fizice și naturale ale UAT			
	106.	Crearea bazei de date a resurselor funciare și ariilor potențiale pentru investiții	2014	APL	APL
	107.	Elaborarea PUG și PUZ a localităților raionului	2015-2017	APL,Donatori	APL
	108.	Elaborarea studiului de fezabilitate de amenajare	2014-2015	APL	APL
	109.	Elaborarea proiectelor tehnice de amenajare	2014-2015	APL	APL
	110.	Amenajarea zonelor de agrement(potențiale rute turistice): 1.Peștera E.Racoviță-Lipcani-Șireuți-Pererăta 2.Toltrele Prutului Corjeuți-Caracușenii Vechi 3.Parcul Pavlovca-Cotiujeni	2014-2018	APL,Don.	APL
	111.	Construcția sistemelor comune de protecție și apărare împotriva inundațiilor (Criva, Drepcăuți,Lipcani,Șirăuți)	2015-2017	APL,APC,Don.	APL
	112.	Cartografierea și identificarea resurselor locale pentru a putea fi utilizate la dezvoltarea teritorială integrată	2015	APL	APL
113.	Delimitarea terenurilor proprietate publică a unităților administrativ – teritoriale	2014-2020	APL	APL	

O.S.2. Dezvoltarea economică locală

OO.	Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Sursele Financiare	Responsabili
Obiectivul operațional OO. 2.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri (business incubatoare, Centre de Consultanță, Parcuri industriale, etc.)	1.	Atragerea investițiilor prin proiecte	Permanent	APL, Donatori	APL, ONG
	2.	Crearea business incubatorului Briceni	2014-2015	APL, Donatori	APL, ONG
	3.	Amenajarea pieții agricole regionale	2016-2017	APL, AE, Don.	APL
	4.	Organizarea diferitor seminare, întruniri, mese rotunde, traininguri pentru AE	Permanent	AE, Donatori	APL
	5.	Deschiderea unui Centru regional de achiziționare a produselor agricole	2015-2016	AE	APL, AE
	6.	Crearea parcului industrial Briceni	2015-2016	APL, Don.	APL
	7.	Crearea Centrelor de consultanță	2014-2018	Don.	APL, ONG
	8.	Crearea business incubatorului în s. Corjeuți	2016-2017	APL, Don.	APL
	9.	Participarea AE în cadrul proiectului Rețea transfrontalieră pentru agricultura ecologică, „EcoAgriNet-2”	2014	UE	AO Crio-inform
	10.	Editarea unui catalog pentru investitori	2014	APL	APL
	11.	Promovarea formării de asociații pe produse	Permanent	APL	APL, ONG
	12.	Instruirea antreprenorilor în domeniul afacerilor	Permanent	Donatori	ONG
	13.	Folosirea resurselor naturale locale în DEL	Permanent	AE	AE
	14.	Participarea la expozițiile tematice : seminare de instruire, proiecte de infrastructură economică	Anual	AE, CC	CC
	15.	Plasarea informațiilor pe site-ul CR	Permanent	APL	APL
	16.	Crearea unui consiliu	2014	APL	APL